

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-helyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt. — kr.

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Egy hónapra . . . 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt. — kr.

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 frt. — kr.

Egy hónapra . . . 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt. — kr.

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 >

Egy hónapra . . . 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

A t. cz. közönséghez.

Lapunk megindítása óta egy negyed év mult el. Rövid idő, de elég arra, hogy a t. cz. közönség működésünket elbírálhassa, s magának arról alapos véleményt alkothasson.

Annak idejében nyíltan kifejtettük programunkat. S bátran állíthatjuk, hogy a kitűzött iránynak, a leghivebben s buzgón és tisztességesen szolgáltunk.

Jövőre is ugyanezen az uton kívánunk haladni.

S minden iparkodásunk azonfelül oda fog irányulni, hogy lapunkat minél magasabb színvonalra emeljük.

Kérjük a t. cz. közönség további szellemi és anyagi támogatását.

A szerkesztőség.

Előfizetési felhívás.

F. évi április 1-étől a „Tiszántúl” politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „Tiszántúl” zászlójára a katolikus szellem és irány jel-szavai vannak felírva.

A „Tiszántúl” az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt. —

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 kr.

Egy hónapra . . . 60 >

Helyben házhoz kézbesítve:

Egész évre . . . 8 frt. —

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 kr.

Egy hónapra . . . 80 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt. —

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 kr.

Egy hónapra . . . 1 > — >

Kérjük az előfizetéseket mielőbb eszközölni, hogy a lap pontos szétküldése körül zavar elő ne fordulhasson.

Vidéki előfizetések legcélszerűbben postán, utalványnyal eszközölhetők.

A kiadóhivatal.

Kérdezzék meg a népet.

A mai áldatlan egyházpolitikát s a nyomában járó törvényeket irányadó körök mindig avval indokolják, hogy azokra szüksége van az országnak, a nemzetnek.

Hogy mennyire nem áll ezen okoskodás, a következőkből fog kitünni.

Azt szokták is méltán mondani, hogy valamely nemzet joga a népelet visszatükrözése. Ma már ez sem áll. Mert ha belenézünk az elénkbe tartott tükörbe, nem ismerünk többé magunkra. És mikor van az, hogy az ember, ha tükörbe néz, nem ismer magára? Vagy akkor, ha inség, betegség, nyomoruság elsigázta, vagy akkor, ha mindenféle idegenszerű maskarát vesz fel, illetőleg ha türi, hogy ilyen maskarát mások adjanak reá. Hála Istennek, annyira nem vagyunk még, hogy az első alternatíváig eljutottunk volna, van még elégséges öserő mi bennünk, hogy megküzdjünk a különféle viszontagságokkal, melyeknek egyesek és egész nemzetek egyaránt ki vannak téve. Akkor hát a másik alternatíva előtt állunk. És csakugyan így is van. A külföldről importált sok, idegen maskara, melylyel bennünket agyonnyomni akarnak, annyira eltorzít bennünket, hogy ha tükörbe nézünk, nem ismerünk többé magunkra.

Annyi bizonyos, hogy azok az üdvös(?) reformok nem magyar talajon nőttek, nem a mi sajátságos szükségleteinkhez vannak mérve, hanem másut keltek ki és más embereknek valók.

Az embert nem lehet kívülről fejleszteni és nagyra növeszteni, hanem önmagától kell nekie belülről fejlődnie és nagyra nőnie. De még az is fonák eljárás, ha olyan bő ruhát adunk valakire, a mely testének arányaival semmiképp sem quadrál csak azért, mert úgy okoskodunk, majd belenő. Evvel csak azt érjük el, hogy az a bő ruha sem most, sem azután nem ér semmit, most azért nem, mert csak úgy lötyög, később azért nem, mert akkorára már el lesz kopva,

tehát sem most sem azután nem vehetni annak hasznát.

A jognak és törvénynek, hogy jó és célszerű legyen, az életnek kell megfelelnie, nem pedig megfordítva. Ne olyan törvényeket hozzunk, melyek a nemzet nagy többségének felfogásával, gondolkodásával ellenkeznek, hanem olyanokat, melyeket a mi mindennapi életünk, szokásunk, meggyőződésünk megkövetel. A dolgok természetes rendét nem lehet megfordítani s ha mégis erőltetjük az ilyen természetellenes eljárást, abból jó semmiesetre nem fakadhat.

Hogy nekünk csakugyan sem égető, sem semmiféle szükségünk nem volt ezekre a törvényekre, melyekkel akartunk ellen boldogítani készülnék bennünket, arról nemcsak azok a nehézségek tanuskodnak, melyekre az országgyűlés két házában azoknak forszirozása akadt, de egyszerűen meggyőződhetnénk róla azok az emberek is, a kik tudja Isten, miféle indokból, forszirozzák, ha most hirtelen olyan népszámlálás-féle lapokat nyomtatnának és ez egész országban kiosztogatnák, hogy írja reá minden polgár (csak a cselekvő választási joggal bíró polgárok, számukat megmondja az országos statisztikai hivatal), kell-e neki ez az ujtás, vagy sem. De persze presszió nélkül töltse ki mindenki azt a cédulát. Azután számlálják össze s látni fogják, hogy nemcsak az ósdi főrendiháznak több mint fele része, hanem a nemzetnek is több mint fele része, egyáltalában nem kívánja ezt a külföldi csemegét, hanem meg van elégedve a magyar kosztal.

Igaz, hogy ilyen javaslat ellenkezik a parlamentáris-mussal, de hát olyan nagyon szokatlan még sem volna ez a dolog, hiszen ott a Svájcban szemünk láttára szabad ég alatt megszavaztatják az összes szavazó polgárokat, valahányszor az alkotmány revízióját szóba hozzák, hogy kell-e vagy sem. És ezt a népszavazást respektálják is.

A fő az, hogy valahára felismerjék ezt

az egyszerű és régi igazságot, hogy a nemzeti jogot nem lehet tetszés szerint csinálni és át meg átgyúrní, hanem annak magától kell jönni és nőnie; és hogy nem kell felesleges törvényeket fabrikálni, mert hiszen még a törvénytudományoknak is egyik sarkalatos elvét az képezi, úgy kell a törvényt magyarázni, hogy semmi feleslegest se tartalmazzon.

Tehát nagyobb óvatosságra és körültekintésre van szükségünk s akkor mindjárt el lesz találva a kellő mérték is.

Ankét az agrár-szocializmus ügyében.

Még eddig az agrár-szocializmus-betegség ellen csak az ankét-orvosság lett alkalmazásba véve. —

Bánffy Dezső miniszterelnök az alföldi agrárszocializmus megállítására végett előbb az alföldi főispánokat hívta meg tanácskozássra, utóbb pedig a leginkább inficziált vármegyék földbirtokosainak küldött meghívót.

A meghívottak közül (100) alig jelentek meg harminczan.

A kormány részéről jelen voltak: Bánffy Dezső miniszterelnök, Perczel Dezső belügyminiszter és Festetics Andor földművelési miniszter; mint előadó Jeszenszky Sándor miniszteri osztálytanácsos szerepelt.

Két kérdést intéztek az egybegyűltekhez.

Az első kérdés az volt, hogy mi az oka a lábrakapott agrárszocializmusnak?

Erre a kérdésre a nagy többség azt a feleletet adta, hogy ez a tulságig menő izgatás következménye és csak igen csekély része van ebben a rossz termésnek és az alacsony gabonaáraknak. Ennek bizonyításául többen felhozták, hogy aratókat idegen vidékekről kell a birtokosoknak hozatni és nem egyszer történik meg, hogy a szomszéd vármegyéből munkásokat keresnek és nem kapnak, mert a felbujtogatott nép nem akar dolgozni.

A második kérdés az volt, hogy miképen lehetne a bajokon segíteni.

Kielégítő választ senki sem tudott adni,

részletes indítvánnyal annál kevésbé szolgáltak a meghívottak és így a második ankét is eredménytelenül oszlott szét, határozatot nem hoztak, hanem a második kérdés megvitatását egy a legközelebbi jövőben egybehívandó újabb ankétre halasztották.

A miskolci mandátum.

A nemzeti és a függetlenségi párt lelkesedéssel megállapodott abban, hogy Herman Ottó lemondásának hivatalos publikálása után a nemzeti párt egyik országosan nagybecsült tagját, Melzer Gyula borsodmegyei volt alispánt, a közélet ez érdemteljes férfiát kiáltják ki képviselőjelöltnek. Az egyesült ellenzéki pártok ez állásfoglalását nemcsak Miskolcon, hanem egész Borsodmegyében nagy lelkesedéssel fogadták. Melzer Gyulának, — ki egész életét a közügyeknek szentelte — mint volt alispánnak nagy érdemei vannak Borsodmegye, különösen pedig Miskolc város fölvirágztatása körül. Népszerűsége oly általános, hogy megválasztását már előre is biztosra veszik.

A nyitrai választás.

Ifj. gróf Zichy János nyitrai választóihoz a következő felhívást intézte:

*

Polgártársak! Szeretett választóim!

Midőn körötökben megjelentem s bizalmatokat kértem, egy új lobogót emeltem fel, a mely alatt veletek egyesülve indítottuk meg a küzdelmet a mai politikai s liberálisnak gunyolt rendszer ellen. E lobogóra nem volt más írva, mint a magyar nép.

Ti megértettétek e jelszót, megértettétek, hogy a ti, eddig minden párttól elhagyott saját sorsotokról, saját jövőtökről van szó. Ti lelkesedve követtétek s oly számban csoportosultatok körülöttem, minőt még e kerület egyesíteni nem tudott soha!

Ezt a lobogót a hatalom erőszakkal, katonai karhatalom felhasználásával s a választási visszaélések egész sorozatának elkövetésével akarta kezeimből kicsavarni a választáson s ez erőszakkal ha talán most sikerült is, de én sem magamat, sem a ti ügyeteket elbukottak nem tekintem s ezen hallatlan erőszak és visszaélés ellen a küzdelmet fel nem adom!

Nem az én ügyem ez többé, de az ország alkotmányának, sarkalatos alapelveinek, a választás szabadságának ügye, amelyet jogtalan és törvénytelen eszközökkel elfojtani akartak,

de a melyet ha elbukni engedünk, megszünt Magyarország alkotmányos joga s ennek utolsó biztositéka is elveszett.

Ezt én lehetetlennek tartom epp úgy, mint azt, hogy több mint ezer választó polgárt legszébb alkotmányos fegyveretől, választási jogától cselszövénnyel és erőszakkal megfosztani lehessen!

Ti megmutattátok azt, hogy ellentállva a csábításoknak, ígéreteknek, nem ijedve meg az erőszaktól, nem riadva vissza az idő zordságától némán türtétek a veletek elkövetett méltatlanságot és zaklatást. Megmutattátok azon erő nagyságát, a melyet összetartástok ad, a melyre csak az igaz ügy iránt való lelkesedés egyeshet!

Ezt köszönöm nektek, köszönöm azért is, mert ezen összetartástok fokozta lelkesedéset azon ügy iránt, a melyet értetek küzdve győzelemre juttatni akartam s amelyet, bizom az igazságos Istenben, győzelemre juttatni fogok.

Midőn ezen összetartástokért és ügyünk iránt való kitartó küzdelmetekért ismét köszönetet mondok nektek, nem bucsuzom tőletek, mert nem hiszem, mert lehetetlennek tartom, hogy a rajtatok elkövetett jogtiprás büntetlenül s megtorlás nélkül maradjon.

Kell, hogy mi e téren újból viszontlássuk egymást s ezért a küzdelmet fel nem adva, arra kérek benneteket, hogy azt a lobogót, a magyar nép, a néppárt lobogóját el ne hagyjátok.

Biztatok abban, hogy az igazságnak győznie kell a Mindenható Isten kegyelmében, melynek áldását kéri rátok

ifj. Gróf Zichy János,

a nyitrai választókerület orsz. képviselőjelöltje.

Lapszemle.

Budapest, 1895. március 26.

A **Hazánk** a vármegyei alsóbb tisztviselők érdekében emeli fel szavát, kik tegnap kongresszusra gyűltek össze Budapesten, hogy szánalmat helyzetüknek javítását kérik a kormánytól.

A **Pesti Hírlap** a főrendiházról cikkeznek. A cikk kikezdő sorai: »Lehet-e még komolyan beszélni a főrendiházról. Nem lehet, de kell.« Ez a »kell« azután azt jelenti, hogy a saját külön szótárja leggorombább és természetesen mindig ostoba kifejezéseivel, támadja meg a törvényhozás ezen legtisztelendőbb faktorát és végül . . . megfenyegeti.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A méltóságos főrendek.

— Karezetatok a főrendiházból. —

A muzeum kalitkaszzerű oszlopos terme, melynek szűk kereteibe sehogy sem tudnak beférni Munkácsy Mihálynak és magyarjai a recepcziós napokon élénk mozgalom képét nyújtotta.

Az elnök tisztos ősz arcával kardjának markolatára támaszkodva trónol és tekintélyénél fogva a szó teljes értelmében uralkodik a születés és az ész ezen elit-társaságán.

A méltóságos főrendek előnyösen különböznek a képviselőktől már a pontos megjelenésben is. A kitűzött 11 órai időn tul alig telik el 10 perc és az amfiteátrum-szerűen elhelyezett padok tömve vannak.

Az elnöki emelvényről jobbra külső asztalok előtt a miniszterekkel egy körben ül a két biboros: Vaszari és Schlauch. Hátuk megett egy csoportban a román és gör. szertartású katolikus püspökök, kiknek lilaszínnel ékített fekete sorai közül élénken kiválik a pannonhalmi főapát fekete palliuma és a jászói prépost hófehér egyházi öltönye.

A baloldali szakasznak első padját a gör. keleti főpapok foglalják el, közöttük egy-két igazán patriarchalis alak hosszú ősz szakállal, fehér hajfürtökkel az élénk-piros bársony-sipka

alatt. Némán és egykedvűen ülnek helyeiken. Sem ülés előtt, sem a szünet alatt nem igen beszélnek senkivel, sőt még egymással sem.

A többi padokat hercegek, grófok és bárók a hátsó padokat pedig pezsupolt peerek foglalják el.

A sok modern, a fiatalabb generációhoz tartozó mágnás arc között feltűnik egy-egy tipikus ősmagyar fej, amelyik jobban odaillenek abba a nagy rámába a magyar vezérek közé mint a Munkácsi délfrancia modelljei.

A fekete civíl ruhák közül kiválik az egyik Zichy grófnak huszárhadnagy egyenruhája, a fiatal Majláth grófnak fekete reverendája egyszerű teveszőr övével és az insbrucki jezsuita gróf Eszterházy Jenő fekete papi civíljje.

A jobboldali karzat zsufolva van előkelő hölgyekkel és képviselőkkel, kiket idecsalogatott a kíváncsiság és a kilátásba helyezett izgalmas szavazás.

Baloldalon az újságírók nyugtalan és ebből a distinguált keretből erősen kirívó csoportja ül kritizálva, véleményt nyilvánítva, zajongva, jegyzetelve és a szavazatokat számlálgatva.

Nem volna teljes a kép, ha említés nélkül maradna a nagy Gyulay Pál kis alakja, aki szerényen, mintegy bocsánatkérőleg húzódik be a jegyzői katedrába az elnök baloldalán.

De még egy alakot kell fölemlítenem, a mely idegen jellegű arcával, fehér mellényével azonnal feltűnik annál inkább, mivel az elnöki emelvény mellett ül, közvetlenül a biborokok mögött és ezekéhez hasonló külső asztal-

kánál. Legalább is a plutokrácia hatalmas tagjának vélné az ember e kiváltságos elhelyezésnél fogva; pedig nem más ő, mint Maszák Hugó az O. É. szerkesztője, aki oly méltósággal ül helyén, mintha a 17-ik őse is ennél az asztalkánál ült volna.

De most megszólal az elnök csengője és kezdetét veszi a gyűlés. Egy pillanat alatt mindenki a helyén van. A méltóságos főrendeknek meg kell adni, hogy nemcsak megértik, de gyakorolják is a noblesse oblige jelszavát.

Itt nem ácsorognak az elnöki emelvény körül, kaszinót nem tartanak mint a képviselőházban. A szónokot mindenki figyelemmel hallgatja és tetszésüknek vagy nem tetszésüknek jelét csak ritkán és akkor is oly diskrétül adják a különböző pártok, hogy ez nem sérthet senkit sem.

A legellentétesebb álláspontot elfoglaló szónokok is aggodalmas óvatossággal kerülnek minden, a mi sértő. Midőn a nyitrai választás ügyében gr. Eszterházy Miklós Móricz meginterpellálta Perczel belügyminisztert és ez szokása szerint azzal a kifogással hozakodott elő, hogy a választásról a Latkóczy győzelmén kívül még mit sem tud; de bizik az igazoló bizottság igazságos ítéletében, mely a mandátum ellen támasztott kifogásokat figyelembe fogja venni és a maga részéről megígéri, hogy a netalán beigazolt visszaélések ellen a törvény teljes szigorral fog eljárni —: akkor az interpelláló udvariasan megnyugtató tudomásul vette ezt a választ. Habár valószínűleg ő is

A **Nemzeti Ujság** »Elzüllött tekintély« ezim alatt a Bánffy-kormányt támadja meg s azt mondja, miszerint a legutóbbi képviselőválasztások azt bizonyítják, hogy a kormánynak és jogrendnek rég óta létező anarkhiája már oly fokot ért el, hogy a becsületes emberek akcióra képes ligáját kell megteremteni a fővárosban és a vidéken is, hogy ezeknek az üzelmeknek vége legyen.

A **Budapesti Hírlap** a németországi centrum-pártot dicsőíti férfias magatartásáért, hogy képes volt szembe szállni az egész nemzettel, de még sem üdvözölte azt a Bismarkot, a ki a katolikus vallást üldözte.

A **Magyar Hírlap** a keddi képviselőházi ülésről foglalkozik s azt mondja, hogy kár megtámadni a kormányt, mert nem az a hibás, hanem a rendszer s azért reformálni kell, nem pedig Bánffyt okolni.

A **Nemzet** a spanyol kormányváltással foglalkozik.

Az **Egyetértés** Kossuth Ferencnek a tapolezai választókerületben tegnap megkezdett körutját írja le és biztosra veszi Kossuth fényes győzelmét.

A **Magyarország** a Szerbiában kiűtött zavarokkal foglalkozik, melyeknek éle az Obrenovics dynasztia ellen irányul.

A **Pesti Napló** a liberálisok kudarcza alkalmából azt mondja, hogy a felekezetenélküliséget és a zsidó vallás recepczióját kell vivni nyílt és férfias harcban s nem lehet, nem szabad az alattomban belopni alkotmányunkba. A küzdelemnek nem szabad addig szünetelnie, amíg a liberalizmus le nem győzi a reakciót s amíg a nemzeti érdek le nem veri a nemzet fejlődését gátló ellenhatásokat. Nem szabad addig nyugalmat és békét élveznünk, amíg a nemzet meg nem mutatja, hogy a magyar államban ő parancsol s nem néhány püspök és főúri familia.

A **Pester Lloyd** azt tartja, hogy a német parlamentnek eljárása Bismarckkal szemben valószínűleg új választásokat fog eredményezni Németországban.

A **Neues Pester Journal** a német parlament azon tettét, hogy Bismarckot 80 éves születés napja alkalmából nem üdvözölte, erősen elítéli.

Föltette a belügyminiszter urról, hogy ujságot olvas és így legalább azokból értesült a nyitrai eseményekről — mert hiszen kormánypárti lapok is megemlékeztek a fecskendőkirály viselt dolgairól.

A főrendiház nagy mérsékletéről tesz tanúságot az a kimélet is, melylyel az elnöknek ama enuncziációját szó nélkül tudomásul vették, hogy az előbbi nap tévesen jegyzett szavazása helyett »esetleg« fog új szavazást elrendelni; valamint azt a nehezen megokolható eljárását, midőn az előtte való nap történt szavazáshoz egy 24 óra mulva csatolta a saját szavazatát.

Egy szóval más levegő, más modor, más gondolkozásmód uralkodik itt mint a képviselőházban. A méltóságos főrendek sem a padokban, sem a padon kívül, sem szóban, sem mozdulatban nem feledkeznek meg a tiszteletről, melylyel a háznak és önmaguknak tartoznak. Az újdonsült miniszterek: Wlassich és Perczel midőn az 5 percz szünet alatt zsebredugott kézzel és szétterpesztett lábakkal adják az »otthont« e distingvált környezetben: nagy kirinak abból, mint a francia forradalom nád-rágtalanjai és a versaillesi palota trónteréből.

Az egész négy napi vitán keresztül Wlassich volt az első, aki oda nem illő modort kezdett meghonosítani, midőn egy falusi iskolamester fensőbbségével kezdte bölcsességének fölvilágosító sugarait a nagyváradi biborra és a többi főrendekre árasztani.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Márczius 26.

Puskaporszagot szimatol a levegőből a Puskaszki Gusztai szimatfogója. A resnitrienses valószínűleg befűtik még ma a t. háznak a levegőjét.

Hogyne, mikor még a higgadt vérű és szer-tartásos főrendeket is kihozta a sodrúkból az a galád eljárás, melyet a »liberalizmus« legnagyobb diadalára Tarnóczy ur produkált Nyitrán.

Ennek az urnak volt annyi, hogy is mondjam csak? — — — vakmerősége, hogy a mai ülésre eljött a tisztelt ház karzatára. No, amit ma zsebre kellett dugnia, azért ugyan eljöhett. — Azokért a megérdemelt inzultusokért önértetes embernek gyenge flastrom lesz a főispánság.

Egyébként szóljon helyettünk az országgyűlési értesítés. Ehhez minden kommentár feleslegessé válik.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, Esterházy Kálmán gróf, Schober Ernő.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Dániel Ernő.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök bemutatja Latkóczy Imre levelét, melyben tudatja, hogy a nyitrai kerület mandátumát nem fogadja el. (Zajos éljenzés.)

Pázmány Dénes: Csak elismerését fejezheti ki Latkóczy elhatározása fölött, aki nem fogadta el a nyitrai mandátumot, mely sehogy sem mondható tisztának. (A baloldalon ekkor észreveszik, hogy a karzaton jelen van Tarnóczy Gusztáv is. Óriási zaj támad erre. Felkiáltások: Ki vele! Ki kell dobni a gazembert! A tanácskozás perezekig fenakad.)

Lukács Gyula: Robespierre hulláját is ki-dobták a konventből.

Vajay István: Ki keil dobni, ne fertőztesse itt a levegőt.

Elnök kéri a képviselőket, hogy folytassák nyugodtan a tanácskozást.

Pázmány Dénes: Elmondja, hogy ő bár nem ért egyet a néppárttal, de azért szívesen vállalkozott arra, hogy a választást ellenőrizze. Hosszasan ecseteli azon botrányos visszaéléseket, melyeket Nyitrán Tarnóczy Gusztáv véghez vitt.

A kultuszminiszter ur ez alkalommal elég tapintatlan volt fallácziának nevezni egy biboros főpapak érvelését; de csakhamar megkapta rá a ríposztot Csáky-Pallavicini őrgóftól, aki belátván, hogy ezzel az újdonsült miniszter ural csak a saját anyanyelvén lehet beszélni, sans géne kimondta, hogy Wlassichnak minden cselekedetét bizonyos foghagymaszag jellemzi.

A szavazásnál is előnyösen különbözik a főrendiház a t. háztól, a mennyiben itt nincs zsi-bongás, nincs járkálás. Mindenki a helyén marad az egész szavazás alatt és senki sem interpretálja az ellentétes szavazatokat. Csak Bánffy miniszter próbálta meg a híressé vált csütörtöki szavazást befolyásolni, midőn beleszólásaival és kéretlen tanácsaival zavarta a jegyzőket a szavazatok összeszámlálásában. — Aminek azután az lett a következménye, hogy a következő szavazások alkalmával a jegyzők az elnök intézkedésére kivonultak egy melléktérbe és ott végezték a miniszterelnök ur »fölvilágosításaitól« menten a szavazatok összeszámlálását.

A szavazásnál érdekes a számarányok megfigyelése. Magyarország hercegprimása kezdi a szavazást, folytatják a főpapak s a cenzus és születés alapján örökös főrendek és bevégzik a kinevezett méltóságos urak. Minaddig, míg ez utóbbiakra nem kerül a sor, az ellenzéknek legalább 50—60 főnyi többsége van; de mikor a bárók leadták a szavazataikat és a bárócskák következnek, akkor sűrűn szaporod-

Vajay István: A gazember! Ki vele! (Nagy zaj.)

Pázmány Dénes: Tarnóczy elnök adott ugyan igazolványokat a vezető embereknek, de oly igazolványokat, melyekkel nem lehetett sehova sem menni.

Elmondja azon incidenst, hogy őt Tarnóczy minden ok nélkül le akarta tartóztatni. Ebben ő mentelmi jogának megsértését látja s kéri a házat, hogy adjon neki Tarnóczyval szemben elégtételt.

A választási elnök igazságosságát s objektivitását mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a kormánypárt helyét az elnök a szavazás helyétől 109 lépésnyire jelölte ki, míg az ellenzék még a városból is kiparancsolta, hol még fedett hely alá sem juthattak. (Felkiáltások: Szégyen! Gyalázat!)

Tarnóczy az igazolványokat az ellenzék férfaitól megvonta, de a kormánypárt részére háromféle igazolványokat adott, sőt odáig ment, hogy 10—20 éves suhanczokat rendezői tiszttel bízott meg s jogot adott nekik arra, hogy a fegyveres erőt is igénybe vehessék. (Felkiáltások: Szégyen! Gyalázat!)

A katonaság körében is oly nagy felháborodást keltett a választási elnök eme ténye, hogy több tiszt felmondta a szolgálót azzal az indoklással, hogy nekik a tiszt becsületük s állásuk tiltja, hogy olyan suhancz-rendezők utasításait elfogadják.

Hogy a háznak fogalma legyen azon ostrom állapotról, melyek Tarnóczy Nyitrán teremtett, bemutat egy igazolványt, melyet »ebédelési czélból« állított ki Tarnóczy egy ellenzéki embernek.

Tarnóczy a basáskodásban odáig ment, hogy egy kormánypárti ember, aki mindig a kormányra szavazott s most is Latkóczyra akart szavazni, a választás napján táviratilag emelt vádat a belügyminiszternél Tarnóczy ellen. (Nagy zaj.)

Felolvassa a táviratot. (Felkiáltások: Hátha ez is apokrif.) Kénytelen felhozni egy undorító dolgot is. Tarnóczy összetudta egyeztetni a becsülettel és tisztességgel azt, hogy Zichy János gróf nevében részint postán részint pedig a vármegye huszáraival leveleket küldetett szét, a választókhoz, melyben Csehy János gróf lemondását, illetőleg a jelöltségtől való visszalépését. E tényt kvalifikálni nincs elég erős szava.

Vajay István: Gázság! Förtellem!

Pázmány Dénes: Ezt a levelek nem Nyitrán nyomatták, hanem itt Pesten. Elvárja a kormánytól, hogy a rendőrséggel ki fogja nyomoztatni azt a nyomdát, ahol ezt a levelet ki-nyomták. (Nagy zaj.)

A választás megkezdése előtt a bizalmi férfiak az esküt nem tették le s midőn erre vonatkozólag felvilágosítást kértek az alispántól,

dik a kormány javára a rovás; de azért a pén-teki és szombati szavazás igazolta, hogy a befolyásolt és az eddig bezsuppolt összes főrendek mozgósítása sem bírja a mérleget a kormány javára billenteni, ha a minden tekintetben független főrangú törvényhozók csak közepes érdeklődést fejtenek is ki.

Azért erősen is hangoztatja a liberális párt, különösen az »orientalista« politikai sajtó, a főrendiház további deformálásának szükséges voltát.

Ugyanez az orientalista sajtó, már a »Hét-fői Ujság«-ban és az »Egyenlőség«-ben megindította a hadjáratot a renitens főrendek ellen a Csáky-Pallavicini őrgóftól »occidentalis« beszédének megtorlásául. Egyelőre az előbb nevezett lap megelőgszik azzal, hogy renegátoknak nevezi a lipótvárosi hante crémeből mind-azokat, akik a mágnás körök által az operában az alföldi inségesek javára rendezendő vásárra el mernek menni.

No szegény magyar zászlós urak, főrendek és mágnások! Jaj nektek! Magatokra zudítottátok az egész Lipótvárost jeunesse dórójával és Hebron-rózsáival egyetemben!

Azt mondják, hogy az illatok klasszifikálásában első rangú tekintélylyé lett Csáky-Pallavicini őrgóftól azzal vigasztalja a vásárrendező arisztokrata-hölgyeket, hogy legalább kevesebb szellőztetés és kevesebb Pas-Rosa kell majd az opera levegőjének restaurálásához.

Styx.

az azt felelte, hogy hiszen letették azok már az esküt a nyitrai polgármester előtt. Ez határozott törvénysértés.

Tarnóczy hozzájárult azonban olyan eszközökhöz is, amelyek nem méltók egy párthoz sem. Elfogadta még Zichy gróf jelöltetését, akit egy-egy választó ajánlott. Így a fiai ellen felléptették az apát is. Az ellenzéknek előzetes tudomása volt Tarnóczyék gyalázatos szándékáról s így megszerezték az összes Zichy Jánosok lemondó nyilatkozatát, de a választási elnök azokat nem fogadta el s négy Zichyre rendelte el a szavazást. (Óriási zaj. Felkiáltások: Ki kell dobni azt a gazembert!)

Fernbach József: (felkiált a karzatra). Dobják ki onnan!

Drakulich Pál: Kipofozom én a gazembert! (Nagy zaj. A tanácskozás perczekig fenakad.)

Elnök: A tárgyalások nyilvánosak...

Bartha Miklós: De az visszaélés, hogy a karzatról nevéssen le!

Elnök: A visszaélést neki van joga konstataálni.

Bartha Miklós: Mindnyájunknak! (Óriási zaj.)

Elnök: A karzatot a ház olyannak tekintse, mintha ott nem is volna senki. (Nagy zaj.)

Pázmándy Dénes: A választás napján az elnök azt a taktikát követte, hogy minden órában felfüggesztette a választást, csak hogy a Zichy-választókat, kik esőben, hidegben a szabad ég alatt tanyáztak, minél jobban elesigázza. (Nagy zaj.)

Számtalan azon választók száma, kiket az elnök minden ok nélkül visszautasított. Az elnöknek raffineriája, melyet a szavazatok visszautasításánál követett, valóban páratlan. Szavára állítja, hogy egy választót, Süttőt, a választási elnök azért utasított vissza, mert a nevét egy t-vel mondotta ki, a választási névjegyzékben pedig két t-vel volt beírva. (Nagy mozgás a baloldalon. Felkiáltások: Szégyen! Gyalázat! Ki kell dobni innen a gazembert!) Egy embert meg azért utasított vissza, mert azt mondta, hogy foglalkozására nézve vadász. Az nem foglalkozás, hanem passzió, mert vadászni passzióból szokás.

Igen sokat visszautasított az életkoráért. Ha csak egy évvel mondott valaki többet, vagy kevesebbet annál az életkornál ami a választási listába volt bejegyezve, az mind visszautasított. (Nagy zaj.)

De ha a választó ezen a faggatáson is keresztül esett, akkor következett a ravallatás szerint az, hogy még Zichyre szavaz az illető. S az elnök oly hallatlan módon visszaélt hatalmával, hogy minden 10 ellenzéki választó közül csak 1—2 fogadott el, a többi mind visszautasította.

Mikor ők látták e hallatlan és undorító visszaéléseket, bejelentették az elnöknek, hogy bizalmi férfui tisztükről leköszönnek s eltávoztak. Hogy tovább hogy folyt a választás, az az előzmények után elképzelhető.

Nem elég az, hogy Latkóczy nem fogadta el a mandátumot.

A nyitrai választás nem pénzkérdés, hanem az alkotmányosság és közsabadság kérdése. S az a súlyos támadás, melyet Tarnóczy Nyitrán a választói jog ellen intézett, megtorlatlanul nem maradhat. (Zajos helyeslés.)

Felhozza, hogy midőn a kanonokok, nagyobb részt öreg és beteges emberek, szavazni akartak — csak arra kérték az elnököt, hogy engedje hogy fedél alatt várhassák meg a szavazás idejét, Tarnóczy e főpapokra durván rárvált s esendőrökkel akarta őket elkísértetni. (Nagy mozgás a baloldalon. Felkiáltások: Gazember!)

Drakulich Pál! Zsivány! (Nagy zaj.)

Pázmándy Dénes: Nem végezheti mással szavait, mint azzal, mi egy vezércikknek sok a pointje, hogy: az az emeer, aki olyanokra képes, mint Tarnóczy, az vagy az örültek házába, vagy a fogházba való. (Nagy zaj. Tarnóczy a karzatról távozik.)

Kund Jenő: Azok után, amiket Pázmándy Dénes előadott, csak röviden akar nyilatkozni. Csakis azon eseteket hozza föl, melyeknek ő szemtanuja volt, a melyek Szulyovszky Dezső elnök fenhatósága alatt mentek végbe. Felhozva azt, hogy Thuróczy főispán maga mondotta Zichy János grófnak, hogy akármilyen nagy is

a tábora, de megválasztva még ems lesz. (Nagy mozgás a jobb oldalon.)

A Tarnóczy atyai gondoskodását jellemzi, hogy a míg az ellenzék férfainak igazolványt nem adott, addig ellátta igazolvánnyal Nyitra város bábait párttekintet nélkül. (Nagy derűtség.)

Felhoz ő is egy undorító esetet, hozhatna fel ugyan többet is, de azt hiszi, hogy az is kellő világitást vet a nyitrai dolgokra.

Belép a terembe e tisztos kath. pap, Simkó József kanonok, Sulyovszky elnök megkérdi, hogy hány éves. Mikor azt feleli 62, Sulyovszky felemeli a kezét s az ilyen tisztos koru s a kath. hierarchiában előkelő helyet elfoglaló főpapnak nem átalja azt mondani: Aztán igazat mondjon ám! S miután több kérdéssel hosszasan faggatta, megkérdi hogy hívják? Az öreg főpap elsillabizálja a nevét S—i—m—k—ó József. Mit? Simkó? kiált fel az elnök, a választási lajstromban Sinkó van beírva. Elmehet! (Nagy mozgás a jobboldalon. (Óriási zaj.) Ő mint bizalmi férfi határozottan állítja, hogy a Zichy-pártiakat nem engedték szavazni; s midőn ő látta az égbekiáltó igazságtalanságot, — óvást emelve a visszaélések ellen, — eltávozott.

Csak elismeréssel lehet Latkóczy államtitkár iránt, aki ezen piszkos mandátumot nem fogadta el.

Karcolatok.

Hallgatás és hallgatás.

A »Nagyvárad« napilap e hó 24-iki, vasárnap tárczája foglalozik lapunkkal is, mint »kiváló erkölcsösseggel szerkesztett lap társával, felríván nekünk, amért egy budapesti botrányos eseményről hallgattunk, s annak hőjét meg nem róttuk.

A »kiváló erkölcsösseggel« elismerését köszönettel fogadjuk s őszintén óhajtuk, hogy e tekintetben a »Nagyvárad« csakugyan »laptársunk« legyen.

De épen e jelzőre akartunk rászolgálni akkor is, mikor nem botrányról s annak a szenzációt hajhászó lapokban hasábkon át tárgyal s bővítve kiszinezett összes részleteiről hallgattunk.

Feladatszerű törekvésünk ugyanis az, hogy lapunkat ne kelljen eldugdosni a gyermekek elől; illetve, minthogy fájdalom a pikkáns historiákkal és kis hirdetésekkel telt lapok anélkül is önzetlenül hevernek a családok asztalain, iparkodunk, hogy lapunk bátran ott maradjon a gyermekek számára is.

De ez alkalommal szabad legyen megfordítanunk a dolgot a Nagyváradal szemben.

Ha mi hallgattunk: legalább nem ártottunk ama bizonyos kaland hősnének, hírnevének, becsületének.

De mit mondjunk mi a »Nagyvárad« azon eljárásáról, mikor a lőcsei képviselőre ráfogta, hogy hullavér szennyezi be mandátumát; mikor egy baranyamegyei kath. papot meghurczolt egy temetés megtagadása miatt, különféle pikkáns és sértő frázisok mellett.

Ezekről pedig két-három nap mulva tudódott, hogy valótlanok; hogy tehát az illetők jó hírnevét a »Nagyvárad« alaptalanul, tehát igazság- és méltánytalanul támadta meg; de azért nem érezte becsületbeli kötelességének a kellő elégtételt legalább utólag megadni, s téves hírét rectificálni.

Mi tehát hallgatunk, a botrányt nem terjesztjük s legalább nem ártunk. A »Nagyvárad« ellenben kap a hireken, kiszinezi, terjeszti, árt másnak; s ha tévedéséről meggyőződhetett, ha a jóvátétel kötelesség volna: akkor hallgat!

Ez a két hallgatás közt a különbség.

*

Különben a »Nagyvárad« szellemes tárczaírója »Alba« megtisztelt azzal, hogy »erkölcsös« lapnak nevez. Köszönjük és el is fogadjuk, mert csakugyan arra iparkodunk.

De mivel a szomszéd kénytelen azt is elismeri, hogy teljesen »ellenkező« irányban dolgozunk, valljon ebből ugyan — mi következik?

A felhányt ügyet azonban, korábban kijelentett alapelvünk szerint sem tárgyalhattuk, mert soha vadászunk — botrányokra.

S még bárki a liberálisok közül is — akár »Alba« is — e tekintetben — tőlünk — mindenkor — teljes biztonságban érezheti magát!!

**

Midőn a kormány és a liberális párt a divatos összes eszközök alkalmazása után, például csak egy szavazattal is győz, mekkora lármát szottak csapni a fölött, milyen nagy — dia dal!

S midőn a főrendiház ellenzéke a liberálisokat a legnagyobb küzdelem után, hat szavazattal legyőzni, persze akkor már odaát azt kiabálják, hogy ez hallatlan — terrorizmus!!

*

Hej beh szép mesterség az a politika! — Lássuk:

A képviselőházban épen a kérvényekre, jelesül a Kossuth Lajos kérvényekre kerül a sor.

S a tárgyaláskor Kossuth Ferenc képviselői udvarának épen sürgős dolga akad — másutt!

Persze ugy illenek, hogy a Kossuth Lajos kérvények ügyében a kormány ellen frontot csináljanak.

De e helyett elmennek Kossuth Ferenc mellett korteskedni.

S hogy ennek épen ugyanazon a napon — kell — megtörténnie?!!

NAPTÁR.

— Márczius 27. —

Szerda, Róm. kath. Rupert pk. Prot. Rupert. Gör. kel. márcz. 15. Agáp vt. Izr. Nisau 2.

Nap két 5 óra 35 p., nyug. 6 óra 5 perc. Hold kelte 5 óra 45 p. nyug. 7 óra 30 p.

Márcz. 25. Tornaverseny-értekezlet a megyeházán.

„ **29. 30.** Fősorozás Nagyváradon.

„ **31.** Biharmegyei és nagyváradai népnevelési egy-let közgyűlése.

Ápril 2. Folytatólagos sorozás Nagyváradon.

„ **5.** Katonai lövésár Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő újságokban kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-Jéle bazárban Fő-utca,
Sonnenfeld Adolf papirkereskedésében Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Urí-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

* **Bibornok-püspökünk születésnapja.** Schlauch Lőrincz, ma tölti be életének 71-ik évét. Megyés püspökünk, a világegyháznak egyik oszlopa és büszkesége, 1824. márczius 27-én született Uj-Aradon. Daczára a szép időnek, melyet a Gondviselés neki engedett, ma is teljes testi és lelki egészségnek örvend. Szellemének, tudásának csak néhány nap előtt is fényes bizonyítékát szolgáltatva azon hatalmas beszédben, melyet a főrendiházban tartott. Ez a beszéd nagyban elősegítette a felekezetenküliség bukását. — Bizonyára sokan elhalmozzák e napon a népszerű bitorost jó kívánságaikkal. — Szívesen csatlakozik hozzájuk az egész hazai katholicizmus, melynek évek óta ő a vezére. — Szívesen állunk mi is az üdvözlők sorába és őszintén kívánjuk, hogy tartsa meg a magyarok Istene testi-lelki erőben sokáig a magyar egyház, s a váradai megye jávára, öröme és dicsőségére. Ad multos annos!

* **A Kossuth-gyász.** Szép márcziusi tiszta időben ünnepelte meg vasárnap a főváros Kos-

~~~~ Folytatás a mellékleten. ~~~~

suth Lajos halálának évfordulóját. Impozáns menet vonult gyászlobogók alatt a kerepesi-uti temetőbe s levett kalappal, szótalanul egy kegyeletos pillantást vetve rá, elhaladt Kossuth Lajos pámaerdős és virágos sirja mellett. Néhány rövid szónoklatban emlékeztek meg a tekintélyesebb testületek képviselői a Kossuth-gyász jelentőségéről s e szónoklatok legtöbbje politikai vonatkozásaiban utalt a 48-as párt válságára. Az ünnepély minden jelentősebb zavar nélkül, délután három órától fél hat óráig tartott, mikor a közönség a temetőből csendesen eloszlott.

* **Telefon a Félix-fürdőbe.** Érdekes hírt, kaptunk a tegnapi postával P.-Szt.-Mártonból. Arról van szó, hogy pár hónap múlva, vagyis a fürdőidény beálltával a Félix-fürdő telefont lesz összekötve Nagyváradal. Azt felesleges hangsúlyozni, hogy ezen közlekedési eszköz bevezetése által nagy mértékben fog emelkedni a különben is jó hírnévnek örvendő fürdőhely és ugy Nagyváradnak, mint a fürdőző közönségnek egy újabb kényelmet biztosít.

* **Áthelyezett huszárezredek.** Az évek óta Miskolcra állomásozó 12-ik huszárezredhez sürgöny érkezett, melynek értelmében Lembergbe való áthelyezését határozták el. Ennek helyét a Szabadkán állomásozó 4-ik huszárezred fogja elfoglalni.

* **Névváltoztatás.** Szklényár Győző végzett, volt nagyváradai joghallgató belügyminiszteri engedéllyel nevét Diószegi-re változtatta.

* **Nomen est omen.** A hivatalos lap vasárnapi száma a következőket hozza: A pozsonyi kamara közhírré teszi, hogy Latkóczy Imre nyitrai ügyvéd saját kérelmére ezen kamara névjegyzékéből kitöröltetett. Evvel kapcsolatban megemlítjük, hogy a fentnevezett ügyvéd házat Nyitrán a választást követő napon össze-vissza kenték fekete tintával. Cseppet sem helyeseljük az illetők ezen eljárását, de mindenesetre élénk fényt vet ez a kis incidens is a Nyitrán akkor uralkodott közhangulatra.

* **Megvámolt halotti koszoru.** A fináncz fináncz marad még akkor is mikor a kegyelet áll vele szemközt. Bizonyítja ezt a többek köz. a következő eset: Szűcs Márton nagyváradai zenésznek Londoban meghalt a leányai. A bánatos férj kegyelete jeléül hazaküldte apjának a felesége koporsójáról levett koszorukat. A gyászos jelvények meg is érkeztek, de a finánczok nem kevesebb, mint nyolcz forint vámot kérnek a szegény apától. Az öreg Szűcs tegnap szegénységi bizonyítványt kért a polgármesteri hivattól és azt reméli, hogy ennek felmutatásakor talán mégis csak ki fogják neki adni a szomorú ereklyét, melynek a magas kincstár ugy sem veszi semmi hasznát.

* **A vármegyék segéd- és kezelő személyzete** is csatlakozott ahhoz a mozgalomhoz, melyet az ország csaknem minden tisztviselői kara kezdeményezett, anyagi helyzetének javításának érdekében. Zalavármegye kezelőszemélyzetének kezdeményezésére gyűlt össze 52 megye személyzete Pestvármegye dísztermében. Mártonffy Márton korelnök indítványára elnökké Huber Ferenc zalamegyei tisztviselőt, al-elnökké Szigethy Jánost, jegyzökké: Korponay Mihályt, Soós Rezsőt, Barinkay Robertet, Wagner Józsefet, Szekolovszky Lajost választották. — Huber Ferenc üdvözölte a megjelenteket; konstatálja, hogy a mozgalomhoz eddig a 63 vármegye közül 52 vármegye személyzete csatlakozott s reméli a legjobb sikert. Az ülést megnyitottnak nyilváníja. — A megnyitás után az értekezlet jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Huber Ferencnek és a zalai kollegáknak a mozgalom megindításáért. Együttal megbízták az elnökséget, hogy küldöttségileg köszönje meg Pest vármegye helyettes alispánjának a díszterem átengedését. Ezután az értekezlet megkezdte annak memorandumnak tárgyalását, melyet a képviselőháznak és a belügyminiszternek akarnak átnyújtani, s melyről immár említést tettünk. — A memorandum, bevezetésében

részletesen foglalkozik a tisztviselők helyzetével s kérelmi részében oda terjed, hogy a megyei személyzet fizetése az állami tisztviselőkével egyenlővé tétessék, azaz irnokok 500 ft, irodatisztek 800 ft fizetés és megfelelő lakbért kapjanak. — E kérelem olyan esekélyesség, hogy az összes 69 vármegyében levő mint egy 1200 kezelőtisztnek ily irányu javadalmazása mellett az összes több költség alig ragna többre százezer forintnál, amennyiben pedig közöttük 3 rangfokozat állapítatnék meg összesen 219,241 ft több kiadással járna az összes vármegyékben. — A memorandum felett élénk vitalkozás keletkezett; némi módosítással azonban a tervezetet elfogadták. — A memorandumot küldöttségileg nyújtották át a miniszternek.

* **Ujabb adomány a szegényeknek.** A kondorosói lelkész kérelmére Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök 100 ft-ot küldött Bedák Mátyás, r. kath. lelkész kezébe, hogy ossza ki azt éhező hívei között.

* **Hivatalvizsgálat és lakoma.** A nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságát ifj. Hegedűs Ferencz, miniszteri osztálytanácsos a napokban megrovanosolta. A hivatali vizsgálat eredményével nagyon meg volt elégedve és legmelegebb elismerését fejezte ki a hivatalnoknak. Vasárnap este tiszteletére a »Széchenyi«-ben lakomát rendeztek, mely kitünő hangulatban folyt le és a vizsgálobiztosra több szellemes pohárköszöntőt mondtak. Kedasics titkárt is felköszöntötték tisztársai.

* **Magyar püspök Oláhországban.** A Hirt csarnok című könyvatos közlése után mi is megirtuk, hogy Zardetti Ottó bukaresti érsek a hercegprimásnál járt s tekintettel a Romániában élő magyar katolikusok nagy számára, sikerült neki Csernoch János dr. esztergomi kanonokot megnyernie, hogy suffraganensa s egyttal romániai püspök legyen. Ha e hír való lenne, ugy teljesedésbe ment volna a moldvai csángók majd háromszáz éves óhaja, a kiket lelkellen és selejtes oláh papjaik tervszerűleg vetkezletnek ki magyarságukból, hogy végre valahára magyar papot kapjanak. De hát e jámbor óhajtnak megvalósulása csak a Hirt csarnok agyában szülemlett meg. Mert maga dr. Csernoch János kanonok kijelentette, hogy ez a hír koholt, a mennyiben őt eddig még nemcsak senki meg nem nyerte a suffraganens állásra, hanem az egész dologról sem levélben sem szóval senkivel sem érinkezett, szóval róla semmit sem tud. Magától értetődő, hogy ezeknél fogva nem kezdheti meg legközelebb, mint felszentelt püspök működését Romániában. Mindössze annyit lehetséges, hogy Zardetti értekezett a hercegprimással e kérdésben, mivel már régi óhaj a romániai püspöki szék felállítására.

* **A vasárnapi sétahangverseuy.** Nemesak a simphoniai, de a sétahangverseny iránt sem tanusított a közönség ezuttal olyan érdeklődést mint azt már megszoktuk. Programfn pedig olyan volt, mely méltán megérdemelte volna, hogy nagy látogatottság mellett került volna előadásra. Azt hisszük, a közönség a legutóbbi két hibát a jövő alkalommal igyekezni fog helyre hozni.

* **A gaseuse adóköteles.** A belügyminiszter a város tanácsának s II. fokban a közigazgatási bizottságnak hozott azon határozatát, melyben a szikvizgyárosok panasza folytán megállapított, hogy az ugynevezett gaseuse mint lényegileg szintén szikviz, városi fogyasztási adó alá esik és egyttal a szikviz fogyasztási acó beszedési módozatai meghatározottak. — Marschalkó Leó pecze-szöllősi gyógyszerész s társa Hankovits Ferencz helybeli szikviz gyárosok által beadott felebbezés visszautasításával helyben hagyta.

* **Az áradás.** A vízveszedelem egyre fenyegetőbbé válik mindenfelé. Rohamosan árad a Duna is a főváros területén. Az alsó kőpartnak már csak néhány lépcsője van künn a vízből, ugy hogy foly-

tonos áradás mellett két-három nap alatt az alsó part viz alá kerül. Veszély itt nincs, de a közép-Dunán s nevezetesen Mohácsnál szerfölött válságos a helyzet. Maga Mohács az 1891-iki árvíz óta nem volt olyan veszedelemben, mint most. Akkor a Duna 665 centiméter magas volt s már 655-re emelkedett. A jég, amely a város felett úsztorlódott, roppant erővel zajlott. Házmagasságu torlaszok törtettek lefelé s fenyegették összezuzással a parton levő tizenöt vízi malmot és sok halászbárkát. Azután a jég ismét megtorlódott — egészen Bajáig, s a Duna rohamosan, szemlátomást áradt. A hatóság minden lehető intézkedést megtett a veszedelem elhárítására. Vidéki esendörök is érkeztek a városba, hogy a helybelieknek segítkezzen nyújtásanak. Albrecht főherceg uradalmának kormányzó-sága táviratilag rendelte el a szigeti nagybirtok védőgátjai felügyeletének a megerősítését. A Hiób-hírek csaknem szüntelenül érkeztek Mohácsra. Kölkedről egy futár azt a hírt hozta, hogy ott már számos ház viz alatt áll. Duna-Szekesőről is azt táviratozták, hogy rohamosan árad a Duna, s a parton levő házakat már mossa víz. Egyáltalában az egész vonalon Mohácestól Duna-Szekesőig nagy rettenésben vannak a dunamelléki házak lakosai, mert ha csak félméternyre árad is még a folyam, háromszáz ház kerül viz alá. Baarnál is nagy a veszély, mint Duna-Szekesőről jelentik, özv. Sauskané uradalmi épületei már viz alatt állanak. A Maros, Duna, Rába, Rábeza és Marczal rohamosan megáradtak, minckövetkeztében a hatóság megtette az árvédelmi intézkedéseket. Különösen a Rába árad rohamosan. A polgármester a védőtöltések felügyeletére öröket rendelt ki. A Rábea lefolyását a Rába akadályozza és ezért az is árad. A Marczalt szintén a Rába nyomja, s a hegyekről beleömlő patakok annyira megdagasztották, hogy a pápai országutat máris megrongálta. A Csilizközben eddig még veszély alig van, legalább mai napig az alispánhoz jelentés nem érkezett. Amit a Rába vize az őt méterrel eléri, a vészbizottság összeül és megkezdi működését. Az áradás egyre tart.

* **Egy fiatal anya halála.** Blum Géza, nagyváradai kereskedőt és családját súlyos csapás érte. Neje, szül. Aufrecht Juliska, Aufrecht Mór nagyváradai köztisztviselőben álló polgár és malomtulajdonos fiatal 22 éves leánya, hétfőn reggel vérmérgezés következtében meghalt. A korán elhunyt kedves nő, kitünő anya temetése tegnap délelőtt nagy részvét mellett ment végbe lakásáról. A családtagok gyalog a résztvevő közönség hosszú kocsisorban kísérték ki a megboldogultat az izraelita temetőbe, ahol a szokásos szertartás mellett örök pihenőre helyezték. Három kis, korán árvaságra jutott gyermeke siratja. Nyugodjék békében!

* **Uj burkolat-anyag.** A magyar asfalt részvénytársaság budapesti czég az asfalt előnyecinek kiemelésével, különösen az általa feltalált és szabadalmazott asfalt-macadam kocshint burkolat alkalmazására kéri fel tegnap érkezett beadványában a tanácsot. Főképen pedig arrh kéri, hogy előforduló burkolási munkáinál az asfaltra tekintettel legyen s ily munkálatok tervbe vételénél a czéget értesitse.

* **Érdekes határozat.** A berlini törvényszék érdekes határozatot hozott a napokban. Egy szegény hülye ember volt a vádlott, kit anyósa azért panaszolt be, mert őt véresre verte. A törvényszék felmentette a vádlottat, kimondván, hogy ilyen okos cselekményre ez a hülye ember nem lehetett képes.

* **Óvónó-választás.** Eszlár községben a múlt vasárnap tartották meg a községi óvónó-választást. Egyhangulag Szegedy Iona szatmári lakos okleveles tanítónőt érte a közbizalom. Az aktusnál Szász Ágoston megyei bizottsági tag elnökölt.

* **Egy örült zenész rémtette.** Vérfagyasztó esemény történt a nagykanizsai közkórházban. Egy Oláh Sándor nevű 24 éves örült zenészt vettek föl ápolás végett, a kit a megfigyeltő osztályban helyeztek el. Mikor az örült ápolója Tóth György bevitte reggelijét, az örült egy fadarabbal ugy fejbe ütötte az ápolót, hogy esz-

méletlenül összeesett. Az örült azután rávetette magát a szerencsétlen ápolóra, összezúzta a fejét, majd egy késsel kivájta a szemét. Végre, mint aki a dolgát jól végezte, lement a kertbe és azt kiabálta, hogy agyonütötte a medvét. Mire az ápolót megtalálták, az már halva volt.

* **Biharvármegye megesonkítása.** Azzala mozgalommal, melynek célja Sarkadot elszakítani Biharvármegyétől s Békésmegyéhez csatolni, Sarkad község népe nem ért egyet. Az egész mozgalom különben is csak néhány olyan városi képviselő munkája, akiket nem a község java vezérel. — Békésmegye alispánja ugyanis azt ígerte néhány képviselőnek, hogy a Békésmegyéhez csatolás esetén Sarkad számíthat távirtdai, szolgabírói és adóhivatalra. Az a néhány városi képviselő ur ez esetben haszonnal értékesíthetné most üresen álló bérházait.

Tudva azt, hogy e hivatalok rendszeresítése, ha előnyös volna is, de annál több megterheléssel járna anélkül is ugyancsak megadóztatott községre nézve az alsóbb néposztály, éppen nem óhajtja a Békésmegyébe kebelezést, mert az csak annak a pár képviselő urnak lenne rózsás szerintök.

Azokat a hivatalokat Biharvármegyétől is megkaphatják. különösen, ha a szomszéd Sarkad-Keresztúrral egyesítik Sarkadot. Sarkad lakossága a legkevésbé sem óhajt elszakadni Biharvármegyétől.

* **Riadalom egy pászkasütő helyiségben.** Vasárnap este felé nagy riadalmat okozott egyik pászkasütő helyiségben a petróleum-lámpa felrobbanása. A nyújtók egymásután az ablakon keresztül ugráltak ki az udvarra és talán szerencsétlenség történt volna, ha a vállalkozó elejét nem veszi a bajnak és nyugodtságra nem bírja a megrémülteket.

* **Haza jött meghalni.** Czobor Gyula fiemei róm. kath. magyar plébános érezvén halála közeledtét, szülőföldjére, Selmeczbányára vágyott, a hova e hó 21-én az esti órákban érkezett meg. De rövid néhány órán át élvezte szülőföldje levegőjét, melyre annyira vágyott, mert az éji órákban kiadta lelkét. Altalános részvét kíséri sirjába Czobort, a kit mint lelkes magyar embert mindenki becsült.

* **Himlő-oltás.** A himlőoltások a jövő hónapban kezdetüket veszik. Az újraoltások ellenőrzése is nagy méretű lesz az idén és az illető iskolák igazgatói, az ipartestület is meg lesz keresve, hogy az újraoltások tárgyában kiadandó utasítások végrehajtásában segédkezzenek. Az oltások helye és ideje hirdetmény útján lesz közzé téve.

* **Jegyző választás.** Körös-Ladányi levelezőnk írja: A szomorú hírnévre vergődött Szilágyi Antal jegyző hivatalvesztésre is ítélte, állását márczius 23-án töltötték be. A képviselőtestület három jelölt közül Kovács Albert esorvási 2-ik jegyzőt 27 szavazata ellen választotta a két jelölt 9 illetve 6 szavazata ellen választotta meg. Körös-Ladányi 1-ső jegyzőjévé. A legszomorubb jelenség volt a megválasztott kortesei részéről az, hogy bár a többi pályázó is ref. vallású volt, mégis érdekében a kath. vallás meggyalázását is eszközül használták fel! Es mégis a kath. a türelmetlenek!!.

* **Az eltűnt boa constrictor.** Koczka Antal állatseregletéből, mint említettük, rejtélyes módon eltűnt egy óriás kígyó. A rendőrség nagy buzgalommal kutatta, hová lett, hogyan tűnt el. Tegnapelőtt Hajduböszörményből jelentette a rendőrség, hogy ott megtalálták az exotikus állatot. Miképen tette meg vándorlását, azt még eddig nem sikerült kideríteni. Allítólag debreczeni ember vitte el spekulációból, a ki Bőszörményben pénzért mutogatta.

* **Uj postahivatal.** Biharvármegye »Dobrest« nevű vasútállomáson a Szombatság—rogoz—dobresti vasútvonal védállomáson, folyó évi április hó 1-én postahivatal lép életbe, mely összeköttetését a Szombatság — Dobrest között naponta közlekedő 5711 és 5712 számú vonatok útján nyeri s megnyitása napjától kezdve mint a takarékpénztár közvevítő hivatala is működik. Ezen hivatal kézbesítő körébe, Dobrest, Alsó- és Topa, Krancsesd, Lunkász-prie, Nagy-Kérpest, Nárhegyessel és Sztány községek lettek beosztva.

* **A tolonczszabályzat és a miniszter.** A belügyminiszter maga is belátta, hogy az általa illetve elődje által alkotott tolonczszabályzat hiányos. Ennélfogva felhívta a törvényhatóságokat, hogy a módosításra vonatkozó javaslataikat folyó évi április végéig terjesszék be hozzá. A körrendelet Nagyváradra is megérkezett.

* **Elmaradt közgyűlések.** A nagyvárad szőlőbirtokosok évi közgyűlése f. hó 24-én (vasárnap) lett volna megtartandó a városház gyűlési termében. Miután határozat hozatalra érvényes számban nem jelentek meg a szőlőbirtokosok, a közgyűlés más időre lett elhalasztva. — Hasonlóképpen elhalasztották a részvétlenség miatt a nagyvárad kerületi betegsegélyező pénztár évi rendes közgyűlését is. Láng József elnök kijelentése szerint az újabb határidő április 7-re tűzött ki.

* **Magyar minta a románoknak.** Romániában az a vélemény, hogy a görög-keleti papok ruhájának sem a szabása, sem a színe nem felel meg a modern követelményeknek s éppenséggel nem gyakorolja azt a hatást az emberre, hogy azoknak a ruháknak a viselői egy civilizált nép lelkiüdvösségének a gondozói. A romániai püspökök zsinatja végre elérkezettnek látta az időt, hogy ezt a ruházatot kiküszöbölje arról a térről, ahol egy civilizált nép lelkiüdvösségét gondozzák. A zsinat elhatározta, hogy a romániai oláh papok ugyanolyan reverendát tartoznak viselni, mint aminőt a magyarországi görög keleti papság visel.

* **Hitközségi évi nagy gyűlés.** A nagy-szalontai római katolikus hitközség ez évi márczius hó 31-ikén vasárnap délután 3 órakor a r. kath. iskola helyiségében rendes közgyűlést tart, mely alkalommal a múlt évi számadások vizsgálatnak meg s a folyó évi költségvetés (a kivetendő iskolai adóval) állapítatik meg.

* **Hanyag voltál fizess!** Az országos statisztika ügyének szervezéséről szóló 1874. évi XXV. t. cz. 5. §-a szerint a köz- és magánérdekű célokkal foglalkozó magánintézetek, egyletek és társulatok működésük köréből kötelesek a statisztikai hivatal felszólítására bizonyos előre megállapított adatokat közvetlenül oda beküldeni, különben a mulasztást okozó rovására és költségén a helyszínen gyűjtenek be. Ez alapon kötelezi a kereskedelmi miniszter tegnap érkezett rendeletében három helybeli pénzügyintézetet egyenkint 15 frt 93 kr. költség megtérítésére.

* **Jóváhagyott nyugdíjszabályzat.** A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat által tisztviselői, szolgálói és általában alkalmazottai részére alkotott nyugdíj-intézmény alapszabályait a földművelésügyi m. kir. miniszter jóváhagyta.

* **Az elvert kísértet.** Birecsku Toma fiktári harangozó bejelentette a pópának, hogy nem mer este harangozni a toronyban, mert harangozás közben egy fehér kísértet meglepte s irgalmatlanul elverte. Meg is mutatta a pópának a kék foltokat, amiket a toronybeli lélek a bőrén hagyott. Estére a nagyerejű pápa felment a harangozóval a toronyba, előlépett az

egyik sarokból egy fehér lepedős alak egy földi virányokról való somfabottal és nyilván avval a szándékkal, hogy megismételje a harangozón a tegnapi verést. A pápa azonban nem sokat mókázott, hanem megragadta a lelkét s lerántván róla a lepedőt, kegyetlenül elverte. Kiderült, hogy a lepedőbe bujt lélek Gerla Juon fiktári lakos, a harangozó régi haragosa, aki ilyen középkori módon akarta bosszuját kitölteni.

* **Az ujjesti plébános jubileuma.** Illek Vincze ujjesti plébános április hónapban ünnepli huszonöt éves jubileumát. Az ujjesti polgárok Wolfner Lajos nagyiparosnál az ünnepség rendezésének megbeszélése végett értekezletet tartottak, a melyen a különböző felekezetekhez tartozó jelenlevők elhatározták, hogy Illeket ovációkban részesítik.

* **Az egyleti élet fellendülése.** Nap mint nap alakulnak a körök, egyletek. Tegnap is két alapszabálytervezetet terjesztettek be az alispáni hivatalhoz és az az érdekes a dologban, hogy egy városkából valók. Az egyik a Magyar olvasókörre vonatkozik, melyet mint elnök Karlyos Imre, mint jegyző Beóthy Miklós irták alá. A másik a polgári olvasókör, melynek elnöke Vértessy János. jegyzője Matkó Béni.

* **APRO HIREK.** Néhai Rokszin Vazul méhkeréki volt tanító János nevű fiát, ki kitünően tanult, a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete folytán felvették a debreczeni árvaházba. — **Kardos kofa.** Sch. Leopoldnének a kispiacon sehogy sem tetszett a Szántó György rendőr intézkedése. Ezért összetűzött vele és a rendőrszobába kísérték fel. Sch. Leopoldné, anélkül hogy észrevette volna, arczul vágta Szántót. A kardos kofát ezért bíróság elé állítják. — **Halálozás.** Regéczy József, a nagyszombati kir. kath. tanítóképző igazgató tanára, ismert tanügyi író, hosszabb szenvedés után meghalt Nagyszombathban. — **Szolnokon** Gulyás Gergely munkást favágás közben egy darab lécz oly erővel ütötte mellbe, hogy azonnal meghalt. — **Nyiregyháza**n Garay Istvánné 4 éves fián a ruha véletlenül meggyuladt, s a szerencsétlen gyermek összeégett. — **Döröske** községben Takács György 13 éves gyermek büntetésből való félelemből felakasztotta magát.

Agyonlőtte a testvérét.

Nagyvárad, márczius 26.

A felületességnek a vigyázatlanságnak ismét egy emberélet esett áldozatul.

A számtalan és az ország különböző pontján felmerül e fajta szerencsétlenségekből nem akarnak okulni az emberek; megrendülnek ugyan a rémes hír hallatára, de pár hét múlva, mintha mi sem történt volna, megint a régi szokás veszi át uralmát.

Roth Dávid kereskedő segéd, ki egyik nagyvárad zöldfa-utczei kereskedésben van alkalmazva, Schvarcz József barátjával azon tanakodott vasárnap este fele, hogy hol kellene eltölteni az estét.

Barátja azt ajánlotta neki, hogy menjenek le Spiczerekhez, ahol máskor is kellemesen szórakoztak és ahol már azért is, mert Spiererné Rothnak az édes testvére, bizonyára most is nagyon szívesen látott vendégek lesznek.

Roth, mintha előérzete sugta volna, nem mutatott hajlandóságot az ajánlat elfogadására s bár testvérénél máskor nagyon szeretett időzni, ezuttal inkább óhajtott idegen helyen keresni szórakozást.

Schvarcz addig beszélt barátjának, míg meggyőzte és vasárnap este hét óra tájban lementek Spierer Menyhérték a Csillagvárosra, középütegára.

Spiererné nagyon örült, hogy testvére felkereste és időtöltésből kártyázgatni kezdtek. A szegény aszony azzal is akarta bizonyítani a szíves vendéglátást, hogy sörrel akarta megkínálni a fiatalokat és kiment egy pár üveg sörért.

Előbb azonban testvére megkérte, hogy mitán férjének éppen olyan kis kaliberű kis revolverje van, mint neki, engedje meg, hogy abból két golyót átvehessen a sajátjába, mert abban már csak egy van és az üzletek zárva vannak, nem tudja azokat máshonnan beszerezni.

Spierné beleegyezett. Roth levette a falra akasztott revolvert és abból két golyót áttett a saját forgópisztolyába. Ezalatt visszaérkezett nővére és az asztalon látván a két revolvert, azt mondta fivérének:

— Dávid, nem cserélted el a revolvereket; nagyon egyformák és Menyhért még megtalál haragudni.

Roth felvette az asztalról saját forgópisztolyát és azt mondta Spiernének, hogy legyen nyugodt, mert az egyiknek, az övének agya barnább színű. És amint a beszéd alatt feléje tartva, mutogatta, a revolver elsült és a szerencsétlen nő balhalántékán találva eszméletlenül összerogyott.

Képzelték a két fiatal ember kétségbeesése, jaiवेशकलेश.

A meglőtt asszony fejéből ömlött a vér. Próbálták előbb eszméltre hozni, de sikertelenül. Megérkezett csakhamar dr. Jakob Lajos is, de nem volt segítség.

Szaladtak a férj után, aki a kávéházból kocsin hajtatott haza és a rémes sikoltások, jajgatások között ott találta szeretett, drága hitvesét, véres fejjel vívódásban a halállal.

Szólitgatta, becézgette, könyörgött neki: „csak egy szó, csak egy szót! egy utolsó szócskát édesem.” Hasztalan volt minden, az enyészet, a halál fekete szárnyának lebbenése hideg verejtéket gyöngyözött a haldokló arcára. A beszédes ajkak lezárultak, a mosolygó szemek megüvegesedtek.

Mig a férj biztató csókjaival az orvosi tudomány ellenére el akarta üzni a rabló módjára boldog otthonába betört gyilkos halált, mig később a lemondás és bánat gyászos, keserű könnyeit öntötte a másfél óra alatt halottas házzá változott otthon padozatára, az alatt Roth borzasztó lelki felindulások közepett megérkezett a rendőrségre.

Jelenteni ment, hogy agyon lötte a testvérét. Az ügyeletes rendőrtisztviselő mikor meglátta a halotthalvány, tántorgó fiatal embert, első pillanatra azt hitte, hogy egy részegségtől félig örült emberrel van dolga.

Csak pár perc múlva, a türedezetten, fuldokolva előadott beszéd után győződött meg az ellenkezőről, a borzasztó szerencsétlenségről.

Lőrinczy rendőrbiztos azonnal a helyszínére sietett, de — mint már fentebb megírtuk — kihallgatást nem eszközölnetett: Spierné meghalt.

Dr. Weisz Márton halottkém másnap röviden jelentette, hogy a halott a balhalántékon látható lösebb áldozata. A rendőri jelentés részletesen leírta a történeteket és ezek alapján Roth Dávidot a rendőrkapitányi hivatal még hétfőn délelőtt átkísértette az ügyészséghez és az átirat mellé csatoita a bűnjeleket.

Az ügyészség kiadta az átiratot a vizsgálóbíróknak, aki tegnap délután 3 órára elrendelte a bonczolást.

A szerencsétlen halállal kimult asszony ma fogják eltemetni. A sir bezárul, a jó Isten idővel megadja a vigasztalást, de a szegény, itt maradt testvért: Roth Dávidot kérdőre vonja tettéért a földi igazságszolgálat...

Vizáradások.

Az enyhe esőzés a körösvölgyben is erős olvadást és a Sebeskörös rohamos áradását idézte elő; jelesen: Nagyváradon 26-án d. u. 4 órára a víz 160 cmtr. magasságra emelkedett és még óránként most is 10 cmtr áradás mutatkozik.

Csucsáról is folytonos áradás jelezte, minek következtében a Sebes-Körös társulat ma délután 3 órakor kirendelte az összes szerződött s begyakorolt árvédelmi segédszemélyzetet és a 2-od foku védőrséget az egész védvonalára. A társulat összes műszaki személyzete is a helyszínére utazott.

Az árvizekről érkezett táviratok következők:

Fekete-Körös: Belényesnél 110 cmtr, tegnaptól áradt 82 cmtr.

Sebes-Körös: Csucsánál 172 cmtr, tegnaptól aradt 34 cmtr; Nagyváradnál 160 cmtr, tegnaptól áradt 122 cmtr; Körös-Ladányánál 414 cmtr, tegnaptól apadt 15 cmtr.

Hármas-Körös: Gyománál 572 cmtr, tegnaptól apadt 13 cmtr.

Berettyó: Margitánál 133 cmtr, tegnaptól áradt 18 cmtr; B.-Gyfalunál 310 cmtr, tegnaptól apadt 23 cmtr.

IRODALOM.

A Szigligeti társaság matinéeja.

(ss) Az elmúlt vasárnap d. e. 11 órakor tartotta meg a Szigligeti társaság A Szigligeti emlékének szentelt irodalmi matinéit. Diszes közönség töltötte meg az akadémia dísztermét. A nagyszámban megjelent hölgyközönség majd nem teljesen lefoglalta az ülőhelyeket,

Rádli Ödön elnök magvas beszédben méltatta Szigligeti irányát, mely éppen nem esik össze a modern írók irányával, kiknek mintaképeül Bourget Pált említette föl. Ő nem analízálta a lelket, nem causeurösködött, nem kutatta az emberben a két lelket s mégis nem csak korában, de is mostolvasott író, mert az ő ideáljai a szabadság, a haza s hason nagy eszmék képviselői voltak.

Rádli Ödön beszéde:

Tisztelt Társaság!

Mai ünnepélyünk Szigligeti Ede — irodalmunk és városunk e jelese — emlékének van szentelve születésének e hó 18-án volt évfordulója alkalmából; a kinek neve alatt alakultunk irodalmi társasággá.

Régi névről, elmúlt dicsőségről kell emlékeznem ebben a modern világban, mely nagyobbára a jelennek és legfőleg még a közeljövőnek él és alkot csupán és a melynek irodalmában, különösen pedig szépirodalmában, ki van adva a jelszó:

— Le a régi naivitással és le a régi chablonokkal!

Nem tagadom, e jelszónak meg van — egy bizonyos mértékben és határig — a maga jogosultsága. Az emberiség túl van már a gyermekkoron intellektuális fejlődésében és ennek folytán gondolatvilágában éppen úgy, mint ennek befolyásoló hatása alatt — kedélyi és érzelmi lényében is.

Nagyon természetes dolog tehát, hogy az a kettős külső alak, mely által intellektuális és érzelmi lényünk nyilvánulásai a legpregnansabban jutnak kifejezésre: a tudományos és a szépirodalom, meg a művészetek, nem követhetnek mindenben régi, kitaposott nyomokat; nem haladhatnak folyton egy már évtizedek óta megállapított irányban; nem foglalkozhatik örökké konverzionális eszmékkel, tárgyakkal és nem pertraktálhatja mindezeket régi chablonok és minták szerint.

Ellenkezőleg, az ősök igaz és örök-szép kutatása és megtestesítése körüli törekvéseiben más régiókba is átkell csapnia, pertraktálásának körébe más eszméket és újabb anyagot is bele kell vonnia, és ezen eljárása közben, az alkotás külső formájában az invenczio eredetiségét, változatosságát, meglepő végét és csattanósságát is keresnie, alkalmaznia kell.

És ez az, a mit minduntalan tapasztalunk a modern tudomány és szépirodalom és a művészetek terén — szerintem — bizonyos mértékig igen helyesen!

A modern tudomány abban hagyta a metafizikai spekulációk, okoskodások legnagyobb részt bizonytalan, nagyon is lapidáris és a szilárd talajt nélkülöző régiót és természetbölcséleti — tehát pozitív — alapon keresi a létező a kézzelfogható való, mint az eszményi igazságot.

A modern szépirodalom és művészetek méltó képviselői — nem érve ezek alatt azokat, kik aberrációból és fogalomzavarból kizárólag a reálisan hüben és természet in i n d e n megnyilatkozásának a meztelen igazságban keresik a szépet — és abban hagyták a lyrizmust, a mely csak affektuhokból táplálkozik s az egyén kedélyi és szívvilágnak hullámzatos változékonyságában keletkezett benyomások kritika nélküli visszhangozója, akár érdeklik e benyomások az emberiséget akár nem; a mely csak ömleng és tartalom, heng, szinnélkül csak csiripol és erős igaz megragadó érzés helyett csak érzeleg.

Abban hagyták — ismételten — és leszállnak az ember benső világába, a lélek mélyébe és mint a buvárok kutatják annak rejtelmét; konstatálják annak egyéni önállóságát, különbözőségeit a tucatzlányekétől, úgy az abból keletkező különleges benső konfliktusokat, meghasonlást és drámákat hoznak abból a felszínre, poétikusokat, meglepőket, megdöbbentőket, megkapókat és igazolt mikről a régi iskola talán még nem is álmodott.

És ez, ha még nyílt harcokat jelentene is a tudomány és a szépirodalom és a művészetek eddigi hagyományai ellen — szerintem — bizonyos határig, csak helyeselhető irányzat. Mert utóljára is, a miként állítják, minden ut Rómába vezet, úgy az igaznak, mint a szép-igaznak kutatása és kultusza, barmily módon és formában történjék és nyilatkozzék is meg az, ideális törekvés marad és ideálokhoz vezet.

Egy azonban még sincs rendén a modern tudomány és szépirodalom vagy a művészetek terén és ez az az eltagadhatatlan, kétségtelen törekvés: teljesen szakítani az emberiség régi örök kiirthatatlan ideáljaival, a miknek éltető és kiapadhatatlan forrásából táplálkozott nagyobbára a tudomány és a szépirodalom meg a művészetek a multban és a közelmultban, — és azoknak már majdnem teljes elhanyagolása.

Sok minden megváltozik az emberben és az emberiség felfogásában a fejlődés és az alakulás kérelhetetlen törvényei és az élő viszonyok kényszerítő hatalma alatt; ez igaz; — de viszont vannak érzelmek, eszmények, szentségek, — mik oly idősek, mint maga az emberiség és kitartanak az idők végtelenéig és a mikhez ragaszkodik és ragaszkodni fog, mint sacerdumához az emberiség, az intellektuális fejlettség legmagasabb fokán is és ennek a kedély érzelmi világra gyakorolt legmagasabb befolyása daczára is.

Ezek a régi és mégis örök ideálok — hogy csak a főbbeket soroljam fel: a vallásos érzület, a szabadság, a hazaszeretet, a nemzeti érzés és az eszményi szerelem.

Ezeket az eseményeket nem nélkülözheti az emberiség és az irodalom soha, ha fokozatos fejlődésében igazán eszményi uton akar haladni és ezek nem helyettesíthetők hamis istenekkel vagy modern bálványokkal, bármennyire felcziczomázza is azokat a legzseniálisabb inverzió és a legraffinirtabb műzslés.

Ezek az ideálok régiek és ismertek — ezekből táplálkozott a mult és közelmult irodalma, művésze — elismerem — sokszor már elkoptatott, eleséptelt, naiv formában — mely azonban, ha alaphangja igaz és átértzett volt, mindig megragadta, lelkesítette és felemelte az embert és hatását nem tévesztette el soha a Castáriakra és még az utokorra sem.

Az, kinek ma emlékét ünnepeljük, nem volt modern író a szó mai értelmében.

Egyike volt az uttörőknek, a régi írói gárdának; költészete, művei a régi ideálok forrásából táplálkozott. Ideáljai a régi ideálok közül valók voltak.

De ezek az ideálok igazak voltak; lelkeso-

dése irántok igaz és őszinte volt — ezért talált általános visszhangra az ő műve, bár legnagyobb részében még hagyományos chablonok keretében mozgott.

Nem tartozott az analitikusok, a szépirodalmi lélekbuvárak oskolájához, mely sokszor már a pathologia szakmájáig vág.

Nem kereste a különlegességet a lélekkonfliktusaiban és fogalma sem volt a Bourger-féle elméletéről, a lélek »kétszeressége«-ről a duplicité del'ame-ról.

De ismerte, és pedig jól az embert az ő vágyaiban, érzelmeiben, szenvedélyeiben és az általános emberit.

Alakjai jól megrajzolt, élő, ismert alakok nem anatómiai különlegességek.

Lélektani rejtélyek, ebből folyó szövevényes helyzetek — és az ugynevezett psichio patriatikus esetekért nem rajongott és nem lelkesült.

Lelkesülni csak egyért tudott, különleges csak egyben volt — a magyarságért, a magyar nemzeti érzésben.

Eszménye is csak egy volt — a magyar; a magyar az ő történelmi multjában, népéletében és társadalmában.

És ez az ő műve az ő egész teljességében; alapul egy örök eszméjén az emberiségnek, a hazaszereteten és az erős nemzeti érzületen — és azért fönn is fog maradni, a mig magyar él.

A magyar történelmi mult, a magyar társadalom és a magyar népélet — ezen a hármas-egységes talajon mozgott irodalmi működése, mondhatni kizárólag és színművei, egykettőt kivéve, kizárólag ezeket tárgyalják.

Nem akarom irodalmi működését ismertetni, méltatni; — hisz ez messze tulvinne e megnyitó beszéd keretén. Nem akarom fejtegetni, hogy a magyar színműirodalomnak tulajdonképeni megalapítója ő, és hogy a magyar népszínműben oly sajátos és eredeti műfajt alkotott, mely önmagában is megőrzendi nevét a feledéstől.

En csak emlékezetét akarom — kötelességszerűleg — feleleveníteni és az ő művével és példájával bizonyítani azt az igazságot, hogy a modern író jól teszi, ha nem szakít teljesen a régi eszményekkel, ha mindjárt újakat szerez és szerzett is; — mert szépet, nagyot és hasznosat ezek kultuszában is produkálhatni még — a mint tette Szigligeti Ede; mig az újabb bálványok nem válnak be mindig és csak világirodalmi jelentőségű alkotó és teremtő lángelméket követ és követhet rokonszenvesen merész és nagyra törő röptükben a gondolkodó és a stoitikai ésszel mérlegelő mai kor és emberiség.

Nekünk és Társaságunknak legyen a Szigligeti Ede emléke és művei nem csupán a kegyelet tárgya, hanem követendő példa és iránypont is irodalmi működésünkben a tekintetben, hogy inkább az ő eszményeinek, a régi ideáloknak hódoljanak, mint hogy a kellő erő nélkül új tanok hirdetőivé szegődjünk be, mik a mi tollunkból csak torzképekként kerülnek ki, s a miknek terjesztésére csak a nagy próféták hivatottak.

Maradjunk működésünkben hűvek szellemi parnasszusunk eszményeihez — ezzel fogjuk a legjobban megszentelni az emléket!

*

Van szarencsém Társaságunk mai felolvasó ülését ezennel megnyitni.

Az elnöki megnyitó után dr. Kecskeméti Lipót mutatott be két zsidó költőt csinos fordításban. Majd meg dr. Kolosváry Béla olvasta fel Cséplő Péter Kunhalmok rejtelméi című munkájának bevezető részét.

A program utolsó pontját Sas Ede elbeszélése egyrészének felolvasása képezte. A fölolvastott részlet után az elbeszélésről — melyet nem is tudunk minden részében megérteni. — bírálatot nem mondhatunk, de föl kell említenünk, hogy valamint Sas Edének minden munkája ugy ez is a szó legszorosabb értelmében vett modern munka, melyben ugy a naturalizmnak, mint a frivolitásnak hely jut. S így azt hisszük, hogy az elnöki a megnyitásban elmondottakkal a legerősebb, de legigazságosabb és legjogosultabb kritikát gyakorolta Sas fölött.

Vagy ki az a ki a társaság szellemét jogosan interpretálhatja? Az elnök vagy Sas? Há az elnök — s ezt meg kell engednünk —

akkor, hogy lehetett ennek az elbeszélésnek, mint »abszolút becsünek« a pálya díjját kiadni?

Bár nem akartunk most ítéletet mondani, de van egy hatástvadászó kifejezése ez elbeszélésben, melyet meg sem hagyhatunk szó nélkül.

Az elbeszélés hősnőjének atyja és jegyesse a saját és mások nyomoruságáról elmélkednek. Ekkor mondja az egyik:

— Az Isten hatalmas, sok szegény embert boldoggá tehetne, de rájöttem, hogy az Isten rossz, mi emberek legyünk hát jók.

Hát megengedjük, hogy azon kontraszt, mely az Isten és az ember eddig megszokott s Sas ur ezen új mondása szerint való fölfogásában nyilatkozik: meglepő; de hogy szép, igaz, természetes s végül az általános erkölcsi felfogásnak megfelelő volna: azt határozottan tagadjuk. De ha sem szép, sem igaz, sem természetes akkor mit keres egy szépirodalmi munkában? Azt kell hinnünk, hogy vagy a toiban, vagy az észben van a hiba.

Igaz, hogy nem lett volna olyan feltűnő, de több igazság lett volna benne, ha azt mondta volna: rájöttem, hogy az emberek rosszak csak az Isten jó!

TANÜGY.

Értekezlet a nagyvárad kerületi tornaverseny tárgyában.

A Nagyváradon f. évi június hó elején rendezendő kerületi tornaverseny iránt az érdeklődés felkeltése és a társadalom részvétele módozatainak megbeszélése végett Beöthy László főispán a vármegyház kis termében értekezletet hívott össze hétfőn délelőtt 11 órára.

Az értekezletre nagy számmal jelentek meg városunk és megyénk, valamint társadalmunk legelőkelőbb férfiai, mi garanciát nyújt arra, hogy júniusban fényes sikerrel fog majd lefolyni a tornaverseny.

Beöthy főispán az értekezletet megnyitván, felhívta a jelenvoltakat az ügy iránti érdeklődésre s arra kérte őket, hogy a siker biztosítása valamint a verseny rendezése céljából egy bizottságot alakítsanak.

Az értekezlet a következő nagybizottságot alakította meg. Elnök: Beöthy László főispán; társelnök: Pokorny Hermann altábornagy; al-elnökök: Sal Ferencz polgármester, Szunyogh Péter alispán, Jelenffy Kornél kir. táblai tanácselnök, Fux Mór vezérőrnagy, Kotunovics Sándor főgymnáziumi és Vidovits Bonaventura főreáliskolai igazgatók. — Tagjai pedig a következők:

Andrényi Lajos, Beke Boldizsár, dr. Berkovits Ferencz, dr. Berkovits Miklós, Bertsey György, Bognár Sándor, Bordé Ferencz, dr. Bozóky Alajos, Beöthy Pál, Busch Dávid, Csák Máté, Czegléd Sándor, Debreczeni Imre, Déry János, br. Döry József, dr. Döry Ferencz, Des Escherolles K. Sándor, Des Escherolles K. Károly, Erdélyi József, Eszenyi Sándor, Fekete Sándor, Ficzek Lajos, Fleischacker Gyula, dr. Franko Endre, Glatz Antal, Hegedüs Géza, Hegyessy Márton, Heringh Sándor, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Hoványi Géza, dr. Hoványi Ferencz, Huzella Gyula, Haczan Károly, Kappel György, dr. Kecskeméti Lipót, Kenéz Sándor, Kertész Miksa, Kiss Elek, Knapp Ferencz, Konja Sándor ezr., dr. Konrad Márk, br. Königs-warter Hermann, Krüger Victor, Kunz Gusztáv, Láng József, dr. Laurán Ágoston, Lázár Márton, Lupusnyi Gyula, Lovassy Gyula, Lovassy Andor, dr. Magyar Gyula, Mezei Mihály, Mille Gyula, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, K. Nagy Endre, Nagy Lajos, Nogeily István, Oszterlann Ármán, Orley Kálmán, Pally Lajos, Palotay László, Pap János tanácsos, Petrovics Ferencz, Pfrimm ezredes, Polchy Mór, Propper N. János, Rác Mihály, Rátkay József, Remiz Alfréd, Réz Mihály, ifj. Rimánóczy Kálmán, ifj. Rimler Károly, dr. Sipos Árpád, Sipos Orbán, Stark Gyula, Szabó Ferencz, Szemes Imre, Szokoly Tamás, Szmekta Ödön, Torma Lajos, dr. Tóth Mihály, Wertheimstein Alfréd, Weisz Károly, Vinkler Lajos, Virányi Győző, Zilahy Kálmán.

(Csodálkozunk, hogy e nagybizottságból épen a nagyvárad lapok szerkesztői kimaradhattak.)

A nagybizottság majd fő- és albizottságokra

fog feloszlatni, a vendégek fogadását, a verseny rendezését stb. rendező osztályokra. — Evvel kapcsolatban még megemlítjük, hogy a nagyvárad versenyben a nagyvárad, kolozsvári és nagy-szebeni középiskolai tankerületekben levő középiskolák, polgári fiiskolák, középkereskedelmi iskolák, és tanítóképző intézetek növendékei fognak részt venni s a verseny valószínűleg június 4-én vagy 5-én lesz.

Versenyterül egyelőre a városligeti »Döry-sziget« van kiszemelve, melyet már most egyengetnek és rendezgetnek, hogy alkalmas legyen majd a tornázás és sport mindenik nemére.

Különben sikerre a legnagyobb garanciát maga Rátkay József nyújtja, kinek e téren már igen sok tapasztalata van s az ilyen versenyek rendezésében különösen nagy szakértelemmel bír.

EGYLET.

A rabsegélyző egyesület közgyűlése.

A »Biharmegyei és nagyvárad rabsegélyző egyesület« vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor közgyűlést tartott a fogház épületben, melynek egyetlen tárgyát az Adler Ignác eddigi pénztárnok lemondása folytán megüresedett pénztárnoki állás betöltése képezte. Egyhangulag Furedi Lászlót választották meg e tisztségre.

Együttal számvizsgáló bizottságot küldtek ki, melynek tagjai az elnök és az új pénztárnok kiknek legelső feladatát az fogja képezni, hogy a már január hóban közgyűléssel elhatározott végzésnek megfelelőleg az egyesület vagyonát egyenlő részekre felosztva négy helybeli pénztárnok betéti könyveikre helyezték el további gyűmölcsöztetés végett.

Azután a közgyűlés Adler Ignác volt pénztárnoknak, ki feladatát az egyesület megalakulási éve (1882.) óta mindig a legpontosabban teljesítette, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Egyéb tárgy nem lévén, a gyűlés 11 órakor véget ért.

Biharmegyei népnevelési egyesület.

A biharmegyei népnevelési egyesület hivatalos értesítője, a »Népnevelési Közlöny« legújabb száma arról értesít, hogy a közgyűlést előkészítő választmányi ülést márczius 18-án tartották meg.

Jelenvoltak: Sipos Orbán elnökle alatt: Auspitz Adolf, Gábel Jakab, Nyiry György, dr. Radó Ignác, Stark Gynla, dr. Tóth Mihály, Wallaschek Venczel és Winkler Lajos.

Az évi jelentésből kitűnik, hogy az 1894. évi bevétel 2871 frt 35 kr, s a kiadás 2743 frt 43 kr, pénztári maradvány e szerint 127 frt 92 kr.

A folyó évi január 1-éről szóló mérleg a következő: vagyon: készpénz 77 frt 92 kr, alapítványok a takarékpénztárban 3130 frt 30 kr, alapítvány kötvények 2260 frt, tagdíj követelések 150 frt, teher: ideiglenes kölcsön 200 frt alapítványi kötvények törlése 600 frt, vagyon egyenleg 4818 frt 22 kr, összesen 5618 forint 22 kr.

A folyó évre a költségvetési javaslatban bevételül és kiadásul 1967 frt 92 kr van előirányozva.

A közgyűlés folyó márczius hó 31-én, vasárnap d. e. 11 órakor a megyeház kistermében fog megtartatni.

Meghívás.

A biharmegyei népnevelési egyesület f. évi márczius 31-én, d. e. 11 órakor, Biharvármegye székházának kistermében évi közgyűlést tart, melyre az egyesület alapító, rendes, és működő tagjait tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. Egyesületi elnök megválasztása.
2. A választmány évi jelentése.
3. A számvizsgáló bizottság jelentése.
4. Az 1895. évi költségvetés megállapítása.
5. A számvizsgáló bizottság megválasztása.
6. Indítványok.

Nagyvárad, 1895. márcz. 19.

Sipos Orbán,
egyesületi alelnök.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Kund Jenő folytatólag ismerteti az általa Nyitrán följegyzett visszaéléseket. Végül saját véleményét adja elő; elmondja, hogy midőn a bizalmi állások ily gazdaságok láttára lemondott és vacsorálni akart menni csak hosszas utánjárás után sikerült ez neki; de akkor: csak olyformán, hogy egy jegyző Tarnóczy megbízásából egy zárt hivatalos koosiba beleültette ő maga a bakokra ült és így eskortálta szólót a Korona korcsmába, honnan ismételve betérjesszett kérelmek után kapott engedelmet arra, hogy hazamehessen aludni.

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünt után

Okolicsányi László mondja el mentelmi jogának megsértését, mert ezt a jogot nem tekintheti személyes tulajdonának, ez a magyar alkotmányos szabadság tartozéka. Elmondja ezután, hogy Tarnóczy el akarta szólót fogatni és különféle módon vexálta. A választási elnök minden ténye azt bizonyítja, hogy ezt a népet minden áron lázadásra akarta ingerelni. Csak a tót népnek rendkívüli türelme és vezetőinek higgadsága tudta Tarnócznak ezt a tervét meg-husítani. Elitéli a kormányparti sajtót, mely olyan embert mint Tarnóczyt és olyan hallatlan botrányokat, aminőket ez az ur Nyitrán elkövetett, pártolni képes.

Perczel Dezső belügyminiszter: Elmondja, hogy ő helyeselte Latkóczy eljárását, midőn eljött hozzá és lemondott a mandátumáról. — A visszaélésekre vonatkozólag jelenti a háznak, hogy Tarnóczy maga kérte a fegyelmi eljárás megindítását és ezt szóló el is rendelte. (Élénk derűtség az egész ellenzéken.) E vizsgálat ügyében a választási törvény alapján a **közigazgatási bíróság** intézkedik. (Nagy zaj. Derűtség balról.)

Förster Ottó: Röviden elmondja véleményét. A Zichy-párti választókat már jóval a város előtt leszállították a kocsikról, míg a Latkóczy-pártiak szabadon közlekedtek kocsijaikkal. Szólót — ki bizott a Tarnóczy által adott kokárdában, egy baka szuronyszegezve megállította és midőn ezért egy civiltizosnak magát bemutatta, hogy ő képviselő és jelenleg a lakására akar menni, akkor ez az ur szemtele-nül azt felelte, hogy ma itt egy képviselő csak smarn. S midőn Lippe herceg főhadnagyot megakart szolítani, a katonák négyyszögbe fogták és egy baka a mellére szorította szuronját.

Erre szóló — midőn kimenekült ebből a kellemetlen helyzetből — fölkereste Tarnóczyt és igazolványt kért tőle, melyet ez az ur kerekken megtagadott tőle.

Végül kijelenti, hogy az a keserűség, melyet Nyitráról magukkal hoztak, nem fog eloszlani, ha csak példásan meg nem torolják a nyit-rai botrányokat.

Tomcsányi László szintén mentelmi jogának megsértését panaszolja.

Helfy Ignác parlamenti vizsgáló bíróság kiküldését kéri és ez értelemben határozati javaslatot ad be. (Zajos helyeslés.)

Ugron Ákos nem elégszik meg a belügy-miniszter előadásával. Ilyen rendkívüli események rendkívüli eszközöket igényelnek. Egy tisztességtudó főispán ilyen visszaéléseket meg nem engedhetett volna és most erre a főispánra akarja a belügyminiszter ur a magyar alkotmányos szabadságon elkövetett erőszak megtorlását birni? — A közigazgatási bizottságnak majdnem minden tagja bele van keverve ezekben a csuf dolgokba; azért rájuk mint érdekelt felekre nem óhajtja a vizsgálatot birni. Pártolja Helfy határozati javaslatát.

Sághy Gyula és Drakulics Pál hasonló értelemben tett rövid felszólalások után.

Elnök az ülést 2 óra után bezárja

A katolikus sajtópörök.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) A kir. kuria a mai napon határozott a Lep-sényi Miklós, Szemnecz Emil és Barabás Albert szerkesztők által beadott semmiségi panaszaira az ellenök hozott sajtóügyi marasztaló ítélet ellen. A kuria mind a három beadványt vissza-

vetette: a Lepsényiét, mivel nem találta meg-okoltnak; a Szemneczét, mivel arra hivatkozott, hogy az esküdtek része legnagyobb része zsidó volt és a Barabásét, mivel elkésve adatott be.

Delegált bíróság.

Budapest, márcz. 26. (Saját tud. távirata.) Mint most este értesülünk a szabadelvű párt beleegyezik abba, hogy a pestmegyei közigazgatási bizottság végezze a Tarnóczy-féle dolgokban a vizsgálatot a nyitrai helyett.

Orosz-német diszonánzia.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) Szentpétervári hírek szerint a csárhoz közel álló körökben a longyel származású Radolin hercegnek szentpétervári német nagy követté történt kinevezetése miatt nagy foku lehangoltság észlelhető. Maga a csár is kellemetlenül volt érintve e kinevezés miatt.

A német császár Bismarcknál.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) A császár a trónörökösrel együtt ma reggel 8 óra 20 perczkor Friedrichruhéba utazott Bismarck herceg üdvözlésére.

Az orosz kéz bulgáriában.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) A szófiai Siákok között orosz ügynökök szítják a forrongást, mely már komolyan nyugtalanítja a bolgár kormányt.

Közgazdaság.

Nagyvárad kereshedelmi és iparkamara.

1385/1895.

Meghívó.

A nagyvárad kereshedelmi és iparkamara a folyó évi márcz. hó 27-én d. u. 3 órakor a kamara helyiségében teljes ülést tart, melyre a t. ezimet ezennel van szerecsém meghívni. Nagyvárad, 1895. mácz. 20-án.

Janky József,
elnök.

Állatorvosok vizsgálati díja. Többször tapasztalt visszaélések megszüntetése végett a földmivelésügyi m. kir. miniszter elrendelte, hogy a törvényhatóságok területén engedélyezett állomásokhoz kirendelt összes szakértők (állatorvosok) azon esetben, ha a megvizsgált szarvasmarhák száma 10-nél nem több — akkor 1 frtot, ha pedig azoknak száma 10-nél több, de a 30-at meg nem haladja 2 frt vizsgálati díjat számíthatnak.

Kiviteli tilalom. A svájci szövetség-tanács a szarvasmarháknak, juhoknak, kecskének és sertéseknek az osztrák-magyar monarchia területéről Svájcba való bevitelét megtiltotta.

I. Készaru üzlet. Gyenge kínálat és élénkebb kereslet folytán készbuza 5 krral javult az árban, tekintve a mai ünneppal üzletmenetének rövid időtartamát csak csekély mennyiségű áru, mintegy 3—5000 q. hazat buza jött forgalomba.

II. Határidő üzlet. Magasabb amerikai jegyzések, melyeket rosszabbult termékilátásokkal motiváltak, nálunk ma élénk forgalmat és emelkedő árakat hoztak létre. Az árak az erélyes vételkezd befolyása alatt folyt-on javultak.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. márcz. 26-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — —	123.50
Magyar koronajárdék	— — — —	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — —	126.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — —	104.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	125.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — —	99.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	— — — —	101.—
Italméresi jog megváltási kötvény	— — — —	98.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	— — — —	161.25
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — —	153.—
Osztrák járadék papírban	— — — —	101.50
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	101.50
Osztrák járadék aranyban	— — — —	124.50
Osztrák korona járadék	— — — —	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	— — — —	157.75
Osztrák-magyar bankrészvény	— — — —	1082.—
Magyar hitelbank részvény	— — — —	468.—
Osztrák hitelintézet részvény	— — — —	406.80

Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — —	442.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — —	972.—
Német birodalmi márka	— — — —	60.—
London vista	— — — —	122.60
Paris vista	— — — —	48.50
20 márkás arany	— — — —	12.—

Nyilttér.

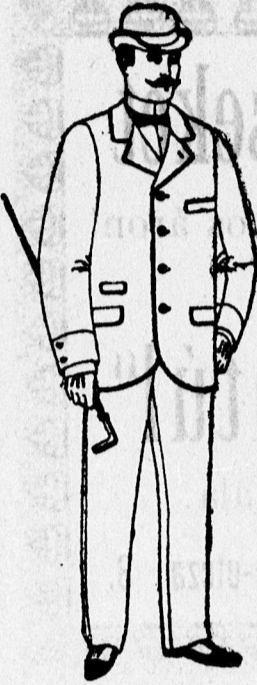
Köszönet-nyilvánítás.

Mindazon tisztelt ismerőseinknek és barátainknak, kik feledhetetlen jó fiunk végtisztes-ségén megjelentek vagy levélileg kifejezett részvétükkel fájalmunkat enyhíteni igyekeztek: fogadják ezúton bánatos szívünkől eredő mély hálánkat és köszönetünket.

Nagyvárad, 1895. márczius 24.

Sebő Pál

és neje Mezei Róza.

Fekete és kék Kamgarn öltönyök 15 frt, divatos Cheviot öltönyök 12 és 17 frtért kaphatók

Neumann M.

férfi-ruha-üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, Kishídő. (Czégemet hasonnevű czéggel kérem össze nem tévesztieni. Vidéki megrendelések utánvét mellett eszközöltetnek. Meg nem felelő áruk szívesen kicseréltetnek. 4-75

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a nagyvárad László-gőzhengermalom részvénytársaság tulajdonát képező **2 malomszárny** az alatt jegyzett felszámoló-bizottság által egyenkint vagy együttesen szabad kézből eladásra bocsájtatik.

Az egyik malom 24 óránként 700, a másik 320 métermázsa őrlőképességgel bír, az ujkor igényeinek megfelelőleg van berendezve és a megkivántató raktárak, lakhelyiségek és vasuti vágányon kívül a legjobb karban lévő 350, illetve 120 lóerővel bíró Triplex- és Condensatió-gépekkel, ugyszinte villamvilágítási telepekkel van ellátva. A víz beszerzésére és átszűrésére (filtrirózás) szükséges minden segédeszközök megvannak. A malmok 11 pár kő- és 31 Ganz-hengerrel, illetve 8 pár kő- és 16 Ganz-hengerrel működnek. Mindkét malom a Ganz-gyárból beszerzett legújabb konstrukciós henger-székekkel van felszerelve, valamint Wörner & Cie-féle teljes koptatók és Haggenmacher-féle 3 és 4-es daratisztító gépek vannak használatban. A kazántelemek pedig Tischbein szabadalma.

Írásbeli ajánlatok a felajánlandó vétel-árnak 5%-nyi bánatpénz kapcsában — mely bánatpénz azonban az ajánlat elfogadása esetén nyomban 10%-ra kiegészítendő — az alatt jegyzett felszámoló-bizottsághoz legkésőbb folyó évi ápril hó 15-ig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1895. márczius 20-án.

(78) 3—3

A nagyvárad László-gőzhengermalom részvénytársaság felszámolásban.

dése irántok igaz és őszinte volt — ezért talált általános visszhangra az ő műve, bár legnagyobb részében még hagyományos chablonok keretében mozgott.

Nem tartozott az analitikusok, a szépirodalmi lélekbuvarok oskolájához, mely sokszor már a pathologia szakmájáig vág.

Nem kereste a különlegességet a lélek konfliktusaiban és fogalma sem volt a Bourger-féle elméletéről, a lélek »kétzerességéről« a duplicité del'ame-ről.

De ismerte, és pedig jól az embert az ő vágyaiban, érzelmeiben, szenvedélyeiben és az általános emberit.

Alakjai jól megrajzolt, élő, ismert alakok nem anatómiai különlegességek.

Lélektani rejtélyek, ebből folyó szövevényes helyzetek — és az ugynevezett psichio patriatikus esetekért nem rajongott és nem lelkesült.

Lelkesülni csak egyért tudott, különleges csak egyben volt — a magyarságért, a magyar nemzeti érzésben.

Eszménye is csak egy volt — a magyar; a magyar az ő történelmi multjában, népeletében és társadalmában.

Es ez az ő műve az ő egész teljességében; alapul egy örök eszméjén az emberiségnek, a hazaszereteten és az erős nemzeti érzületen — és azért fönn is fog maradni, a míg magyar él.

A magyar történelmi mult, a magyar társadalom és a magyar népelet — ezen a hármas-egységes talajon mozgott irodalmi működése, mondhatni kizárólag és színművei, egykettőt kivéve, kizárólag ezeket tárgyalják.

Nem akarom irodalmi működését ismertetni, méltatni; — hisz ez messze tulvinne e megnyitó beszéd keretén. Nem akarom fejtegetni, hogy a magyar színműirodalomnak tulajdonképeni megalapítója ő, és hogy a magyar népszínműben oly sajátosság és eredeti műfajt alkotott, mely önmagában is megőrzendi nevét a feledéstől.

En csak emlékezetét akarom — kötelességszerűleg — feleleveníteni és az ő művével és példájával bizonyítani azt az igazságot, hogy a modern író jól teszi, ha nem szakít teljesen a régi eszményekkel, ha nemdjárt újakat szerz és szerzett is; — mert szépet, nagyot és hasznosat ezek kultuszában is produkálhatni még — a mint tette Szigligeti Ede; míg az újabb bálványok nem válnak be mindig és csak világirodalmi jelentőségű alkotó és teremtő lángelmékét követ és követhet rokonszenvesen merész és nagyratörő röptükben a gondolkodó és a stoitikai ésszel mérlegelő mai kor és emberiség.

Nekünk és Társaságunknak legyen a Szigligeti Ede emléke és művei nem csupán a kegyelet tárgya, hanem követendő példa és iránypont is irodalmi működésünkben a tekintetben, hogy inkább az ő eszményeinek, a régi ideálokhoz hódoljanak, mint hogy a kellő erő nélkül új tanok hirdetőivé szegődjünk be, mik a mi tollunkkól csak torzképekként kerülnek ki, s a miknek terjesztésére csak a nagy próféták hivatottak.

Maradjunk működésünkben hívek szellemi parnaszusunk eszményeihez — ezzel fogjuk a legjobban megszentelni az emléket!

*

Van szarencsém Társaságunk mai felolvasó ülését ezennel megnyitni.

Az elnöki megnyitó után dr. Keckeméti Lipót mutatott be két zsidó költőt csinos fordításban. Majd meg dr. Kolosváry Béla olvasta fel Cséplő Péter Kunhalmok rejtelmi című munkájának bevezető részét.

A program utolsó pontját Sas Ede elbeszélése egyrészének felolvasása képezte. A fölolvastott részlet után az elbeszélésről — melyet nem is tudtunk minden részében megérteni. — bírálatot nem mondhatunk, de föl kell említenünk, hogy valamint Sas Edének minden munkája ugy ez is a szó legszorosabb értelmében vett modern munka, melyben ugy a naturalizmusnak, mint a frivolitásnak hely jut. S így azt hisszük, hogy az elnöki a megnyitásban elmondottakkal a legerősebb, de legigazságosabb és legjogosultabb kritikát gyakorolta Sas fölött.

Vagy ki az a ki a társaság szellemét jogosan interpretálhatja? Az elnök vagy Sas? Ha az elnök — s ezt meg kell engednünk —

akkor, hogy lehetett ennek az elbeszélésnek, mint »abszolút becsünek« a pálya díjját kiadni?

Bár nem akartunk most ítéletet mondani, de van egy hatástvadászó kifejezése ez elbeszélésben, melyet meg sem hagyhatunk szó nélkül.

Az elbeszélés hősnőjének atyja és jegyesse a saját és mások nyomoruságáról elmélkednek. Ekkor mondja az egyik:

— Az Isten hatalmas, sok szegény embert boldoggá tehetne, de rájöttem, hogy az Isten rossz, mi emberek legyünk hát jók.

Hát megengedjük, hogy azon megszokott s Sas ur ezen új mondása szerint való fölfogásában nyilatkozik: meglepő; de hogy szép, igaz, természetes s végül az általános erkölcsi fölfogásnak megfelelő volna: azt határozottan tagadjuk. De ha sem szép, sem igaz, sem természetes akkor mit keres egy szépirodalmi munkában? Azt kell hinnünk, hogy vagy a toiban, vagy az észben van a hiba.

Igaz, hogy nem lett volna olyan feltűnő, de több igazság lett volna benne, ha azt mondta volna: rájöttem, hogy az emberek rosszak csak az Isten jó!

TANÜGY.

Értekezlet a nagyváradai kerületi tornaverseny tárgyában.

A Nagyváradon f. évi június hó elején rendezendő kerületi tornaverseny iránt az érdeklődés felkeltése és a társadalom részvétele módozatainak megbeszélése végett Beöthy László főispán a vármegyeház kis termében értekezletet hívott össze hétfőn délelőtt 11 órára.

Az értekezletre nagy számmal jelentek meg városunk és megyénk, valamint társadalmunk legelőkelőbb férfiai, mi garancziát nyújt arra, hogy júniusban fényes sikerrel fog majd lefolyni a tornaverseny.

Beöthy főispán az értekezletet megnyitván, felhívta a jelenvoltakat az ügy iránti érdeklődésre s arra kérte őket, hogy a siker biztosítása valamint a verseny rendezése céljából egy bizottságot alakítsanak.

Az értekezlet a következő nagybizottságot alakította meg. Elnök: Beöthy László főispán; társelnök: Pokorny Hermann altábornagy; al-elnökök: Sal Ferencz polgármester, Szunyogh Péter alispán, Jelenffy Kornél kir. táblai tanácselnök, Fux Mór vezérőrnagy, Kotunovics Sándor főgymnáziumi és Vidovits Bonaventura főreáliskolai igazgatók. — Tagjai pedig a következők:

Andrényi Lajos, Beke Boldizsár, dr. Berkovits Ferencz, dr. Berkovits Miklós, Bertsey György, Bognár Sándor, Bordé Ferencz, dr. Bozóky Alajos, Beöthy Pál, Busch Dávid, Csák Máté, Czegléd Sándor, Debreczeni Imre, Déry János, br. Döry József, dr. Döry Ferencz, Des Escherolles K. Sándor, Des Escherolles K. Károly, Erdélyi József, Eszenyi Sándor, Fekete Sándor, Ficzek Lajos, Fleischacker Gyula, dr. Franko Endre, Glatz Antal, Hegedüs Géza, Hegyessy Márton, Heringh Sándor, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Hoványi Géza, dr. Hoványi Ferencz, Huzella Gyula, Haczan Károly, Kappel György, dr. Keckeméti Lipót, Kenéz Sándor, Kertész Miksa, Kiss Elek, Knapp Ferencz, Konja Sándor ezr., dr. Konrad Márk, br. Königs-warter Hermann, Krüger Victor, Kunz Gusztáv, Láng József, dr. Laurán Ágoston, Lázár Márton, Lupusnyi Gyula, Lovassy Gyula, Lovassy Andor, dr. Magyar Gyula, Mezei Mihály, Mille Gyula, Miskolczy Barnabás, Molnár Lajos, K. Nagy Endre, Nagy Lajos, Nogeily István, Oszterlann Armin, Orley Kálmán, Pally Lajos, Palotay László, Pap János tanácsos, Petrovits Ferencz, Pfrimm ezredes, Polchy Mór, Propper N. János, Rácz Mihály, Rátkay József, Remiz Alfréd, Réz Mihály, ifj. Rimanóczy Kálmán, ifj. Rimler Károly, dr. Sipos Árpád, Sipos Orbán, Stark Gyula, Szabó Ferencz, Szemes Imre, Szokoly Tamás, Szmekta Ödön, Torma Lajos, dr. Tóth Mihály, Wertheimstein Alfréd, Weisz Károly, Vinkler Lajos, Virányi Győző, Zilahy Kálmán.

(Csodálkozunk, hogy e nagybizottságból épen a nagyváradai lapok szerkesztői kimaradhattak.)

A nagybizottság majd fő- és albizottságokra

fog feloszlatni, a vendégek fogadását, a verseny rendezését stb. rendező osztályokra. — Evvel kapcsolatban még megemlítjük, hogy a nagyváradai versenyben a nagyváradai, kolozsvári és nagy-szebeni középiskolai tankerületekben levő középiskolák, polgári fiúiskolák, középkereskedelmi iskolák, és tanítóképző intézetek növendékei fognak részt venni s a verseny valószínűleg június 4-én vagy 5-én lesz.

Versenyterül egyelőre a városligeti »Döry-sziget« van kiszemelve, melyet már most egyengetnek és rendezgetnek, hogy alkalmas legyen majd a tornázás és sport mindenki számára.

Különben sikerre a legnagyobb garancziát maga Rátkay József nyújtja, kinek e téren már igen sok tapasztalata van s az ilyen versenyek rendezésében különösen nagy szakértelemmel bír.

EGYLET.

A rabsegélyző egylet közgyűlése.

A »Biharmegyei és nagyváradai rabsegélyző egylet« vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor közgyűlést tartott a fogház épületben, melynek egyetlen tárgyát az Adler Ignác eddigi pénztárnok lemondása folytán megüresedett pénztárnoki állás betöltése képezte. Egyhangulag Furedi Lászlót választották meg e tisztségre.

Együttal számvizsgáló bizottságot küldtek ki, melynek tagjai az elnök és az új pénztárnok kiknek legelső feladatát az fogja képezni, hogy a már január hóban közgyűlésileg elhatározott végzésnek megfelelőleg az egylet vagyonát egyenlő részekre felosztva négy helybeli pénztárnok betéti könyveikre helyezték el további gyümölesztetés végett.

Azután a közgyűlés Adler Ignác volt pénztárnoknak, ki feladatát az egylet megalakulási éve (1882.) óta mindig a legpontosabban teljesítette, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Egyéb tárgy nem lévén, a gyűlés 11 órakor véget ért.

Biharmegyei népnevelési egyesület.

A biharmegyei népnevelési egyesület hivatalos értesítője, a »Népnevelési Közlöny« legújabb száma arról értesít, hogy a közgyűlést előkészítő választmányi ülést márczius 18-án tartották meg.

Jelenvoltak: Sipos Orbán elnöke alatt: Auspitz Adolf, Gábel Jakab, Nyiry György, dr. Radó Ignác, Stark Gynla, dr. Tóth Mihály, Wallaschek Venczel és Winkler Lajos.

Az évi jelentésből kitűnik, hogy az 1894. évi bevétel 2871 frt 35 kr, s a kiadás 2743 frt 43 kr, pénztári maradvány e szerint 127 frt 92 kr.

A folyó évi január 1-éről szóló mérleg a következő: vagyon: készpénz 77 frt 92 kr, alapítványok a takarékpénztárban 3130 frt 30 kr, alapítvány kötvények 2260 frt, tagdíj követelések 150 frt, teher: ideiglenes kölcsön 200 frt alapítványi kötvények törlése 600 frt, vagyon egyenleg 4818 frt 22 kr, összesen 5618 forint 22 kr.

A folyó évre a költségvetési javaslatban bevételül és kiadásul 1967 frt 92 kr van előirányozva.

A közgyűlés folyó márczius hó 31-én, vasárnap d. e. 11 órakor a megyeház kistermében fog megtartatni.

Meghívás.

A biharmegyei népnevelési egyesület f. évi márczius 31-én, d. e. 11 órakor, Biharvármegye székházának kistermében évi közgyűlést tart, melyre az egyesület alapító, rendes, és működő tagjait tisztelettel meghívom.

A közgyűlés tárgyai:

1. Egyesületi elnök megválasztása.
2. A választmány évi jelentése.
3. A számvizsgáló bizottság jelentése.
4. Az 1895. évi költségvetés megállapítása.
5. A számvizsgáló bizottság megválasztása.
6. Indítványok.

Nagyvárad, 1895. márcz. 19.

Sipos Orbán,
egyesületi alelnök.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Kund Jenő folytatólag ismerteti az általa Nyitrán följegyzett visszaéléseket. Végül saját élményeit adja elő; elmondja, hogy midőn a bizalmi állások ily gazságok láttára lemondott és vacsorálni akart menni csak hosszas utánjárás után sikerült ez neki; de akkor: csak olyformán, hogy egy jegyző Tarnóczy megbízásából egy zárt hivatalos koosiba beleültette ő maga a bakkra ült és így eskortálta szólót a Korona korosmába, honnan ismételve betérjesszett kérelmek után kapott engedelmet arra, hogy hazamehessen aludni.

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti. Szünet után

Okolicsányi László mondja el mentelmi jogának megsértését, mert ezt a jogot nem tekintheti személyes tulajdonának, ez a magyar alkotmányos szabadság tartozéka. Elmondja ezután, hogy Tarnóczy el akarta szólót fogatni és különféle módon vexálta. A választási elnök minden ténye azt bizonyítja, hogy ezt a népet minden áron lázadásra akarta ingerelni. Csak a tót népnek rendkívüli türelme és vezetőinek higgadsága tudta Tarnócznak ezt a tervét meg-hiusítani. Elítéli a kormányparti sajtót, mely olyan embert mint Tarnóczyt és olyan hallatlan botrányokat, aminőket ez az ur Nyitrán elkövetett, pártolni képes.

Perczel Dezső belügyminiszter: Elmondja, hogy ő helyeselte Latkóczy eljárását, midőn eljött hozzá és lemondott a mandátumról. — A visszaélésekre vonatkozólag jelenti a háznak, hogy Tarnóczy maga kérte a fegyelmi eljárás megindítását és ezt szóló el is rendelte. (Élénk derűtség az egész ellenzéken.) E vizsgálat ügyében a választási törvény alapján a **közigazgatási bíróság** intézkedik. (Nagy zaj. Derűtség halról.)

Förster Ottó: Röviden elmondja véleményét. A Zichy-párti választókat már jóval a város előtt leszállították a kocsikról, míg a Latkóczy-pártiak szabadon közlekedtek kocsijaikkal. Szólót — ki bizott a Tarnóczy által adott kokárdában, egy baka szuronyszegezve megállította és midőn ezért egy czivilbiztosnak magát bemutatta, hogy ő képviselő és jelenleg a lakására akar menni, akkor ez az ur szemtelenül azt felelte, hogy ma itt egy képviselő csak **smarn**. S midőn Lippe herceg főhadnagyot megakart szólítani, a katonák négyyszögbe fogták és egy baka a mellére szorította szuronyát.

Erre szóló — midőn kimenekült ebből a kellemetlen helyzetből — fölkereste Tarnóczyt és igazolványt kért tőle, melyet ez az ur kereken megtagadott tőle.

Végül kijelenti, hogy az a keserűség, melyet Nyitráról magukkal hoztak, nem fog eloszlani, ha csak példásan meg nem torolják a nyitrai botrányokat.

Tomesányi László szintén mentelmi jogának megsértését panaszolja.

Helfy Ignác parlamenti vizsgáló bíróság kiküldését kéri és ez értelemben határozati javaslatot ad be. (Zajos helyeslés.)

Ugron Ákos nem elégszik meg a belügyminiszter előadásával. Ilyen rendkívüli események rendkívüli eszközöket igényelnek. Egy tisztességtudó főispán ilyen visszaéléseket meg nem engedhetett volna és most erre a főispánra akarja a belügyminiszter ur a magyar alkotmányos szabadságon elkövetett erőszak megtorlását birni? — A közigazgatási bizottságnak majdnem minden tagja bele van keverve ezekben a csuf dolgokba; azért rájuk mint érdekelt felekre nem óhajtja a vizsgálatot birni. Pártolja Helfy határozati javaslatát.

Sághy Gyula és Drakulics Pál hasonló értelemben tett rövid fölshóllalások után.

Elnök az ülést 2 óra után bezárja

A katolikus sajtópörök.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) A kir. kuria a mai napon határozott a Lep-sényi Miklós, Szemcz Emil és Barabás Albert szerkesztők által beadott semmisségi panaszaira az ellenők hozott sajtóügyi marasztaló ítélet ellen. A kuria mind a három beadványt vissza-

vetette: a Lepsenyiét, mivel nem találta megokoltnak; a Szemczét, mivel arra hivatkozott, hogy az esküdtek része legnagyobb része zsidó volt és a Barabásét, mivel elkésve adatott be.

Delegált bíróság.

Budapest, márcz. 26. (Saját tud. távirata.) Mint most este értesülünk a szabadelvű párt beleegyezik abba, hogy a pestmegyei közigazgatási bizottság végezze a Tarnóczy-féle dolgokban a vizsgálatot a nyitrai helyett.

Orosz-német diszonánzia.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) Szentpétervári hírek szerint a csárhoz közel álló körökben a lengyel származású Radolin hercegnek szentpétervári német nagy követte történet kinevezetése miatt nagy foku lehangoltság észlelhető. Maga a csár is kellemetlenül volt érintve e kinevezés miatt.

A német császár Bismarcknál.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) A császár a trónörökösrel együtt ma reggel 8 óra 20 perczkor Friedrichruhba utazott Bismarck herceg üdvözlésére.

Az orosz kéz bulgáriában.

Budapest, márcz. 26. (Saját tudósítónk táv.) A szófiai Siákok között orosz ügynökök szítják a forrongást, mely már komolyan nyugtalanítja a bolgár kormányt.

Közgazdaság.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

1385/1895.

Meghívó.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a folyó évi márcz. hó 27-én d. u. 3 órakor a kamara helyiségében teljes ülést tart, melyre a t. czímet ezennel van szerecsém meghívni. Nagyvárad, 1895, márcz. 20-án.

Janky József,
elnök.

Állatorvosok vizsgálati díja. Többször tapasztalt visszaélések megszüntetése végett a földmívelésügyi m. kir. miniszter elrendelte, hogy a törvényhatóságok területén engedélyezett állomásokhoz kirendelt összes szakértők (állatorvosok) azon esetben, ha a megvizsgált szarvasmarhák száma 10-nél nem több — akkor 1 frtot, ha pedig azoknak száma 10-nél több, de a 30-at meg nem haladja 2 frt vizsgálati díjat számíthatnak.

Kiviteli tilalom. A svájcezi szövetség-tanács a szarvasmarháknak, juhoknak, kecskének és sertéseknek az osztrák-magyar monarchia területéről Svájcba való bevitelét megtiltotta.

I. Készaru üzlet. Gyenge kínálat és élénkebb kereslet folytán készbuza 5 krral javult az árban, tekintve a mai ünneppal üzletmenetének rövid időtartamát csak csekély mennyiségű áru, mintegy 3—5000 q. hazai buza jött forgalomba.

II. Határidő üzlet. Magasabb amerikai jegyzések, melyeket rosszabbult terméskilátásokkal motiváltak, nálunk ma élénk forgalmat és emelkedő árakat hoztak létre. Az árak az erőlyes vételkedy befolyása alatt folytont javultak.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén: 1895. márcz. 26-án.

Magyar aranyáradék 4%	— — — — —	123.50
Magyar koronáradék	— — — — —	99.—
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	— — — — —	126.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	— — — — —	104.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	125.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	99.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	— — — — —	101.—
Italméresi jog megváltási kötvény	— — — — —	98.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — — — —	161.25
Magyar nyereségy sorsjegy-kölesön	— — — — —	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — — —	101.50
Osztrák járadék papírban	— — — — —	101.50
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	124.50
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	101.25
Osztrák korona járadék	— — — — —	157.75
1860. osztr. államsorsjegyek	— — — — —	1082.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — — — —	468.—
Magyar hitelbank részvény	— — — — —	406.80
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	—

Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — — —	442.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	— — — — —	972.—
Német birodalmi márka	— — — — —	60.—
London vista	— — — — —	122.60
Paris vista	— — — — —	48.50
20 márkás arany	— — — — —	12.—

Nyiltér.

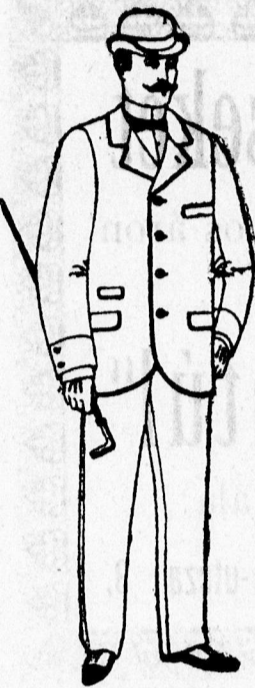
Köszönet-nyilvánítás.

Mindazon tisztelt ismerőseinknek és barátainknak, kik feledhetetlen jó fiunk végtisztességén megjelentek vagy levélelleg kifejezett részvétükkel fájalmunkat enyhíteni igyekeztek: fogadják ezúton bánatos szívünkől eredő mély hálánkat és köszönetünket.

Nagyvárad, 1895, márczius 24.

Sebő Pál

és neje Mezei Róza.

Fekete és kék Kamgarn öltönyök 15 frt, divatos Cheviot öltönyök 12 és 17 frtért kaphatók

Neumann M.

férfi-ruha-üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, Kishíd 6. (Czégemet hasonnevű czéggel kérem össze nem tévesztetni. Vidéki megrendelések utánvét mellett eszközöltetnek. Meg nem felelő áruk szívesen kicseréltetnek. 4-75

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a nagyvárad László-gőzhengermalom részvénytársaság tulajdonát képező **2 malomszárny** az alant jegyzett felszámoló-bizottság által egvenként vagy együttesen szabad kézből eladásra bocsájtatik.

Az egyik malom 24 óránként 700, a másik 320 métermázsa örlőképességgel bír, az ujkor igényeinek megfelelőleg van berendezve és a megkivántató rakárak, lakhelyiségek és vasuti vágányon kívül a legjobb karban lévő 350, illetve 120 lóerővel bíró Triplex- és Condensatió-gépekkel, ugyszinte villamvilágítási telepekkel van ellátva. A víz beszerzésére és átszűrésére (filtrirózás) szükséges minden segédeszközök megvannak. A malmok 11 pár kő- és 31 Ganz-hengerrel, illetve 8 pár kő- és 16 Ganz-hengerrel működnek. Mindkét malom a Ganz-gyárból beszerzett legújabb konstrukciós hengerszékekkel van felszerelve, valamint Wörner & Cie-féle teljes koptatók és Haggemacher-féle 3 és 4-es daratisztító gépek vannak használatban. A kazántelegek pedig Tischbein szabadalma.

Írásbeli ajánlatok a felajánlandó vételárnak 5%-nyi bánatpénz kapcsában — mely bánatpénz azonban az ajánlat elfogadása esetén nyomban 10%-ra kiegészítendő — az alant jegyzett felszámoló-bizottsághoz legkésőbb **folyó évi ápril hó 15-ig** nyújtandók be.

Nagyvárad, 1895, márczius 20-án.

(78) 3-3

A nagyvárad
László-gőzhengermalom részvénytársaság
felszámolásban.

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmúlja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, úgy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.
Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolcsóbb árban.

(78) 4-20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Hirdetéseket

elvállal jutányos áron

0-19 (19)

a

„Tiszántúl”

kiadóhivatala:

Nagyvárad, Apáczá-utca 3.

„Adria” malom főraktára.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy **gőzhenger-malmunk lisztjei,** valamint

árpagyöngy és köleshántoló-malmunk őrleményei számára, a **Szent-László-téren** a „Csarnok kávéház mellett

— FŐRAKTÁRT —

nyitottunk, hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Midőn a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egyszersmind kérjük alanti árjegyzésünket tudomásul venni.

Moskovits A. és Fiai.

(81) 2-3

Új számjelzés.

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
—12	12.—	11.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.75	9.25	8.75	8.—	6.50

Régi számjelzés.

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8½	8¾
12.—	12.—	11.—	11.50	11.20	11.—	10.70	10.50	10.30	10.—	9.75	9.25	8.75	8.—

— Száz kilonként ingyen zsákkal. —

Ugyanott naponta kitünő minőségű élesztő kapható.

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Feltünő női confectioné ujdonságok

az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek

a legjutányosabban beszerezhetők fönti czégnél.

Kiterjedt üzleti összeköttetéseink, valamint **gyár- és export-üzletünk** folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

(75) 4-20

egyetlen czég sem versenyezhet.

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piacz.